

De l'àmbit local al global:

enfortiment de les competències
municipals catalanes en la
protecció internacional dels
Drets Humans

Dossier

COL·LECCIÓ LOCAL GLOBAL

Normes jurídiques que legitimen la incidència política dels ens locals davant greus violacions als Drets Humans

Elaborat per:

Publicat per:

En col·laboració amb:

Amb el suport de:

Grup de recerca Territori, Ciutadania i Sostenibilitat (2017-SGR-781)

Departament de Dret Públic

Universitat Rovira i Virgili

Av. de Catalunya, 35, 43002 Tarragona

<http://www.dret-public.urv.cat/en/territory-citizenship-and-sustainability-research-group-en/>

Han participat en aquest projecte els següents membres del grup de recerca:

Dr. Antoni Pigrau Solé (Investigador principal)

Dra. Aitana de la Varga Pastor

Dra. Carmen Montero Ferrer

Dr. Alexandre Moreno Urpi

Tarragona, juliol de 2022

El contingut d'aquesta publicació és responsabilitat exclusiva de Reds i no reflecteix necessàriament l'opinió de l'ACCD ni de la Generalitat de Catalunya.

ÍNDEX

1.	INTRODUCCIÓ	5
2.	RELACIÓ DELS INSTRUMENTS RELATIUS A LA PROTECCIÓ INTERNACIONAL	9
	2.1 Normes Internacionals	12
	2.2 Normes Regionals Europees	20
	2.2.1 Unió Europea	20
	2.2.2 Consell d'Europa	24
	2.2.3 Organització per a la Seguretat i la Cooperació a Europa (OSCE)	28
	2.2.4 Ciutats i Governes Locals Units (CGLU)	29
	2.3 Normes Estatals Espanyoles	31
	2.4 Normes Autonòmiques Catalanes	47
3.	CONCLUSIONS	57

1

INTRODUCCIÓ

Aquest estudi és el resultat d'un encàrrec de l'Associació Red de Solidaridad para la Transformación Social – Reds al grup de recerca Territori, Ciutadania i Sostenibilitat (GR-TCS), del departament de Dret Públic de la Universitat Rovira i Virgili, per tal d'elaborar un informe que versí sobre dos anàlisis estretament vinculats: d'una banda, l'anàlisi d'instruments internacionals que legitimen la intervenció dels ens locals en la protecció internacional dels Drets Humans més enllà del seu territori; i, d'altra banda, l'anàlisi de les facultats dels municipis catalans a l'hora de participar en la tutela internacional dels Drets Humans i els seus límits constitucionals.

«*Prometemos que nadie quedará atrás*». Això van consensuar els caps d'Estat i de Govern i els Alts Representants amb l'adopció de l'Agenda 2030¹ en relació amb el deure de garantir els Drets Humans a tot el planeta. Tanmateix, aquest objectiu no és nou, doncs a partir de la Segona Guerra Mundial i amb la creació de les Nacions Unides, es van reconèixer una sèrie de drets als individus, els Drets Humans, els quals havien de ser reconeguts i respectats².

La consolidació d'aquest drets en normes de Dret Internacional ha originat el que el món acadèmic ha anomenat el procés d'humanització del Dret Internacional. Un dels aspectes més rellevants d'aquest procés ha sigut el principi de protecció dels Drets Humans, un principi constitucional del Dret Internacional contemporani que, tot i no haver desplaçat la sobirania de l'Estat, l'ha limitat³. En aquest sentit, **les normes internacionals sobre protecció dels Drets Humans formen part del paquet de normes internacionals imperatives⁴ i, per tant, aquestes esdevenen obligacions dels Estats cap als individus i cap a la comunitat internacional en el seu conjunt⁵.**

Tot i el progrés en la protecció dels individus gràcies als Drets Humans, avui en dia les violacions sistemàtiques arreu del planeta són evidents i abundants. Així mateix, ja fa anys que destaquen els conflictes armats arreu del planeta, els atacs contra les persones que defensen els Drets Humans o el territori d'aquells abusos de les empreses transnacionals, tolerats pels Estats, que lluny de protegir als seus nacionals, queden lligats per un sistema que facilita, precisament, aquestes violacions de DDHH.

L'últim informe d'Amnistia Internacional posa damunt la taula les mancances respecte als Drets Humans durant els últims anys⁶. En aquest sentit, s'han detectat retrocessos en l'exercici del

---

1 Resolució aprovada per l'Assemblea General de les Nacions Unides el 25 de setembre de 2015: «Transformar el nostre món: l'Agenda 2030 pel Desenvolupament Sostenible», A/RES/70/1 § 4. Disponible a: <https://bit.ly/3VSdD5D>.

2 CASANOVAS, O; RODRIGO, A. J., Compendio de Derecho Internacional Público, 9ª edición, Ed. Tecnos, Madrid, 2020, p. 472.

3 *Ibid.*, En aquest sentit, *vid.* CARRILLO SALCEDO, J. A., Soberanía de los Estados y derechos humanos en Derecho internacional contemporáneo, Ed. Tecnos, Madrid, 1995.

4 PASTOR RIDRUEJO, J.A., Curso de Derecho Internacional Público y Organizaciones Internacionales, 25ª edición, Tecnos, Madrid, 2021, p. 208.

5 Sentència del Tribunal Internacional de Justícia de 5 de febrer de 1979, *Barcelona Traction. CIJ Recueil*, 1970, p. 31.

6 AMNISTIA INTERNACIONAL, Informe general d'Amnistia Internacional 2021/22, Ed. Amnesty International Ltd, Londres, 2022. Disponible a: <https://bit.ly/3B48VJZ>.

dret a la llibertat d'expressió, s'han limitat les veus crítiques i/o dissidents amb els governs; s'han dissolt manifestacions pacífiques amb l'únic pretext d'una suposada securització de l'espai públic i s'ha retallat el dret de reunió; les minories han patit atacs, normalment per part d'agents no-estats armats i s'han tancat les fronteres, criminalitzant les persones migrants, deixant-les a l'empara del crim organitzat⁷.

Conseqüentment, tot i la voluntat dels Estats de no deixar a ningú enrere en la realització dels DDHH, la pràctica sovint demostra que encara queden passos per fer en aquesta direcció. **Amb l'afany de corregir aquesta tendència, és més necessari que mai que tots els actors s'impliquin en la protecció dels DDHH.** En aquest mateix sentit ho ha apuntat el Consell de Drets Humans de les Nacions Unides (en endavant, CDH). Així, el CDH ha reconegut que els DDHH, la democràcia i l'Estat de Dret creen un entorn on els països han de promoure el desenvolupament, protegir a les persones contra la discriminació i garantir la igualtat d'accés a la justícia per a tots mitjançant la participació, entre d'altres, de les autoritats locals⁸.

D'aquesta forma, es pot observar que des dels organismes internacionals, hi ha una voluntat d'implicar a totes les estructures estatals en la materialització dels Drets Humans. Això comporta un paper actiu per part dels ens locals. En aquest sentit, els Estats tenen l'obligació de desenvolupar polítiques estatals en matèria de Drets Humans, tal com estableixen els diversos instruments internacionals en la matèria. Això provoca que, en funció de l'ordenament jurídic intern dels Estats i el seu repartiment competencial entre les diverses estructures territorials, els ens locals puguin tenir un paper nuclear en la consecució dels DDHH⁹.

No obstant això, **la qüestió no radica en quin paper tenen els ens locals en la protecció dels DDHH en el seu territori, aquesta és una qüestió que ja s'ha treballat prèviament, sinó més enllà d'aquest.**

Així, la situació global dels Drets Humans requereix una intervenció constant i des de qualsevol àmbit, també el local, perquè la lògica local-global obeeix, precisament, a aquesta voluntat. **Avui l'anàlisi, tenint en compte que els ajuntaments i els governs locals poden ser agents de la mundialització, recau sobre quin paper tenen els ens locals en la protecció internacional dels DDHH.**

És a dir, a part d'aquestes obligacions de respecte pels DDHH dins el territori de cada ens local, la qüestió que ha de formular-se és fins a quin punt els ens locals poden implicar-se en la protecció internacional dels DDHH. No obstant això, s'ha de partir d'una premissa clara: **els ens locals formen part de l'estructura estatal i, com a tal, també han de complir amb els compromisos internacionals que assumeix el seu Estat.** Per tant, a part de que els ens locals assumeixin l'obligació jurídica compartida que emana de les normes de Dret internacional relatives als Drets Humans¹⁰, són les entitats més properes als ciutadans i,

---

7 AMNISTIA INTERNACIONAL, Informe general d'Amnistia Internacional 2021/22, *op. cit.*, pp. 14-18.

8 Resolució 46/4 del Consell de Drets Humans de les Nacions Unides, *Els Drets Humans, la democràcia i l'Estat de Dret*, aprovada el 23 de març de 2021 durant el 46è període de sessions. Disponible a: <https://bit.ly/3X7B7nU>.

9 ALIJA FERNÁNDEZ, R. A., La transversalidad de los Derechos Humanos en las políticas públicas y su eficacia en período de crisis, pp. 31-51, en: BONET PÉREZ, J.; SAURA ESTAPÀ, J. (eds.), *El Derecho internacional de los derechos humanos en períodos de crisis. Estudios desde la perspectiva de su aplicabilidad*, Ed. Marcial Pons, Madrid, 2013.

10 Resolució del Consell de Drets Humans de les Nacions Unides: «El paper de l'administració local en la promoció i la protecció dels drets humans – Informe final del Comitè assessor del Consell de Drets Humans», A/HRC/30/49 de 7 d'agost de 2015. Disponible a: <https://bit.ly/3SwoGP2>.

per tant, les més ben preparades per promoure i protegir, de manera efectiva els Drets Humans¹¹.

Sota la lògica local-global, els ens locals esdevenen uns actors privilegiats a l'hora de vetllar per la protecció internacional dels DDHH. És a dir, no n'hi ha prou en garantir uns determinats drets dins del territori, sinó que cal vetllar perquè els DDHH es vegin realitzats a qualsevol punt del planeta. Això suposa un repte més que evident, doncs és habitual que l'actuació dels ens locals es limiti als seus ciutadans i al seu territori.

Aquesta responsabilitat de protegir per part dels ens locals dels DDHH més bàsics, juntament amb altres governs locals i amb la societat civil organitzada de tercers Estats, ha de buscar garantir la dignitat humana i el mínim jurídic exigible que emana de les normes internacionals de protecció dels DDHH. Ara bé, i tal com s'ha dit, el marge d'actuació d'un ens local dependrà, en bona part, tant dels compromisos internacionals que hagi assumit el seu Estat com del repartiment competencial dins l'ordenament jurídic intern de l'Estat en qüestió.

Així doncs, assumint que els ens locals han de desenvolupar un paper en la protecció internacional dels Drets Humans, **l'objectiu del present informe és sistematitzar i recopilar totes les normes i disposicions jurídiques que formen part del Dret Internacional que legitimen el mandat dels governs locals de respectar, protegir i garantir els Drets Humans més enllà del seu àmbit territorial, així com les normes internes que reconeixen les seves competències.** Tenint en compte l'estreta relació entre les competències dels ens locals i l'ordenament jurídic intern de cada Estat, aquest informe **també analitza les facultats i els límits constitucionals dels municipis catalans i com s'integren en el sistema de tutela internacional dels Drets Humans.**

D'una banda, conté l'anàlisi de tots aquells instruments internacionals que, ja sigui directa o indirectament, emplacen als ens locals a protegir els DDHH més enllà del seu territori. Tal com es veurà més endavant, és habitual que els instruments internacionals no obliguin directament als ens locals, perquè no es pot oblidar que el Dret internacional contemporani només contempla com a subjectes de Dret internacional els Estats i, de manera més limitada, les Organitzacions Internacionals. No obstant això, els ens locals formen part de l'estructura estatal i, per tant, són considerats Estat. En conseqüència, els ajuntaments i/o els governs locals, així com els Consells comarcals i les Diputacions, també han de complir amb els compromisos internacionals, entre els quals destaca la promoció i la protecció dels DDHH.

Dins dels instruments internacionals, s'han separat aquells procedents de les Nacions Unides i dels procedents de l'àmbit regional europeu. Aquesta distinció obeeix a diversos motius: d'una banda, **l'àmbit regional europeu, especialment en tot allò que es refereix a la protecció dels DDHH, ha esdevingut un referent mundial i capdavanter en establir obligacions precises i mecanismes de vigilància i de control realment efectius.**

D'altra banda, la proximitat territorial i fins i tot jurídica dels instruments europeus fa que sigui necessari separar-los en l'anàlisi, tot i que ambdues tipologies es poden considerar normes internacionals. Per tant, en primer lloc, s'ha analitzat la normativa procedent del Sistema de les Nacions Unides i, en segon lloc, la de l'àmbit europeu. Dins de la normativa europea s'ha inclòs la derivada de la Unió Europea i del Consell d'Europa. A més, s'han inclòs textos de dues organitzacions que compten amb guies que estableixen estàndards de conducta per a tenir en

---

¹¹ REDS, Drets Humans, un assumpte de responsabilitat política. Guia per a la promoció i protecció internacional dels Drets Humans des de l'àmbit local, 2019, p. 19. Disponible a: <https://bit.ly/3B4RkBM>.

compte: l'Organització per a la Seguretat i la Cooperació a Europa (OSCE) i Ciutats i Governos Locals Units (CGLU).

D'altra banda, tenint en compte que l'actuació dels ens locals catalans depèn de l'ordenament jurídic espanyol i català, s'han analitzat aquelles normes internes, tant estatals com autonòmiques, que habiliten als ens locals a protegir internacionalment els DDHH.

En conseqüència, a l'hora d'analitzar els instruments, tant internacionals com interns, s'ha seguit el mateix sistema d'anàlisi, tenint en compte: (i) el nivell de la norma, és a dir, internacional, regional europea, espanyola o catalana; (ii) el títol i la vinculació jurídica (iii); l'enllaç i l'extracte d'aquelles parts que presenten una vinculació entre la protecció dels DDHH i l'actuació dels ens locals.

En alguns casos, tenint en compte que l'obligació pot no referir-se directament als governs locals, s'ha realitzat un comentari per tal de justificar que els ens locals també estan obligats a protegir internacionalment els DDHH. En aquest mateix ordre d'idees, cal fer un apunt relatiu a la vinculació jurídica de les normes internacionals. Tal com es desenvoluparà més endavant i de manera més precisa, l'esquema de fonts de Dret internacional ha vist créixer una sèrie d'instruments que es consideren *soft law*, normes que tot i ser vinculants perquè estableixen estàndards de conducta, no són jurídicament obligatòries en tant que no existeix cap mecanisme que permeti aplicar forçosament el seu contingut. A l'hora de valorar els instruments internacionals, aquesta distinció també s'ha incorporat a l'anàlisi.

Sobre la metodologia seguida per a l'elaboració d'aquest informe, s'ha seguit la metodologia clàssica de les ciències jurídiques basades en un procés inductiu. Així doncs, a partir de l'anàlisi d'instruments normatius internacionals i nacionals concrets sobre el paper dels ens locals i la protecció internacional dels DDHH s'han generat una sèrie de conclusions generals. Per tant, s'han analitzat normes jurídicament vinculants procedents de les Nacions Unides i de l'àmbit regional europeu, tals com el Consell d'Europa i la Unió Europea; també s'han analitzat normes *soft law* internacionals, així com les normes internes de l'Estat espanyol. Tot això s'ha interpretat d'acord amb les normes interpretatives tant del dret internacional com regional europeu i intern. Finalment, cal dir que l'anàlisi de la normativa s'ha acompanyat de les apreciacions i interpretacions de la doctrina i la jurisprudència que versen sobre el tema analitzat.

Per últim, notareu que al llarg del text s'ha optat per escriure en majúscula les inicials de Drets Humans. S'ha pres aquesta llicència estilística, tot i que la normativa diu el contrari, per ressaltar la referència a un conjunt fonamental, únic i específic de drets reconeguts a tots els éssers humans.

“Tota persona té el dret, individual o col·lectiu, de promoure i procurar la protecció i realització dels Drets Humans i les llibertats fonamentals en el pla nacional i internacional.”

Art. 1 de la Declaració sobre el dret i el deure dels individus, els grups i les institucions de promoure i protegir els drets humans i les llibertats fonamentals universalment reconegudes.

2

RELACIÓ DELS INSTRUMENTS RELATIUS A LA PROTECCIÓ INTERNACIONAL DELS DDHH

Tot i que actualment la Comunitat Internacional es compon d'una pluralitat d'actors, que interactuen entre si amb el propòsit d'aconseguir uns interessos comuns, estant per a això parcialment organitzada, els Estats són els únics que tenen subjectivitat plena. Això es tradueix en el fet que l'Estat posseeix capacitat per a ser titular de la totalitat de drets i obligacions internacionals i per a fer valer els seus drets a través d'una reclamació internacional¹². A més, l'Estat pot ser considerat responsable internacionalment en cas d'incompliment d'aquestes obligacions. Els Estats les assumeixen mitjançant la manifestació del seu consentiment a obligar-se per una determinada norma internacional. A més, pot ser considerat responsable internacionalment en cas d'incumpliment d'aquestes obligacions. Els Estats assumeixen aquestes obligacions mitjançant la manifestació del seu consentiment a obligar-se per una determinada norma internacional.

D'aquesta manera, l'Estat intervé en el procés de formació del dret, participant de l'adopció de tractats internacionals i de la creació del costum internacional (fonts principals del Dret Internacional, tal com s'estableix en [l'article 38 de l'Estatut de la Cort Internacional de Justícia](#)). Tots dos tipus de normes pertanyen al que es denomina **hard law, que es refereix a les disposicions jurídiques que tenen caràcter obligatori i força jurídica vinculant per als Estats que consenten a obligar-se per elles.**

En contraposició hi ha les normes soft law; definides com: «aquells actes normatius que no posseeixen formalment un caràcter obligatori però que conformen un compromís diluït o tou al qual les conductes dels Estats haurien d'ajustar-se»¹³. En aquesta categoria es recullen tant els actes que tenen forma de tractat, però que els Estats conclouen sense la intenció d'obligar-se jurídicament, com ara els acords “no normatius” o “polítics” (*senar-binding agreements*), com els actes jurídics que per la seva naturalesa formal no són jurídicament obligatoris, com són: les resolucions no obligatòries de les organitzacions internacionals, les declaracions d'organismes i conferències internacionals i altres instruments com els programes d'acció, codis de conducta, estratègies, directrius, entre altres.

Per tant, **les disposicions de soft law resulten indicatius de la conducta que s'hauria de seguir** però manquen formalment de valor normatiu obligatori. En conseqüència, en cas d'incompliment d'una norma de *soft law*, l'actuació de l'Estat infractor no desencadenarà la seva responsabilitat internacional, ja que no existeix pròpiament una violació d'una obligació que el comprometi.

---

12 CORT INTERNACIONAL DE JUSTÍCIA, Reparació per danys soferts al servei de les Nacions Unides, Opinió consultiva d'11 d'abril de 1949. Disponible a: [REPARACIÓN POR DAÑOS SUFRIDOS AL SERVICIO DE LAS NACIONES UNIDAS Opinión consultiva de 11 de abril de 1949 \(dipublico.org\)](#)

13 JUSTE RUÍZ., J, CASTILLO DAUDÍ, M., BOU FRANCH, V., Lecciones de Derecho Internacional Público, Tirant lo Blanch, València, 3ª ed., 2018, p. 71.

Dit això, **s'ha de reconèixer el valor interpretatiu de les normes de *soft law*; que, a més, poden contribuir a l'aparició de nous costums o principis generals.** En aquest sentit, autors com DUPUY han assenyalat que les normes de *soft law* d'avui prefiguren el contingut de les normes de *hard law* futures¹⁴.

A l'hora de determinar qui està obligat per aquestes normes, és necessari aclarir què s'entén per Estat en el Dret Internacional. La doctrina jurídica ha descrit a l'Estat com «una entitat dotada d'un territori, d'una població i d'un govern, que és sobirana i independent, en el sentit que no està subordinada a cap altre Estat o entitat, depenent directament del Dret Internacional»¹⁵. Amb relació a aquest últim element, es requereix l'existència d'una organització polític-jurídica. Així, l'Estat ha de tenir una estructura governamental i administrativa que possibiliti l'exercici efectiu de les funcions estatals en l'àmbit intern i internacional. La forma d'organització de l'Estat (Estat unitari, federal, autonòmic...) és irrellevant per al Dret Internacional que reconeix el principi d'auto-organització de l'Estat. Així ho ha afirmat la Cort Internacional de Justícia en la seva Opinió Consultiva de 16 d'octubre de 1975, relatiu a l'assumpte del Sàhara Occidental:

*«En opinión de la Corte, ninguna regla del Derecho Internacional exige que el Estado tenga una estructura determinada, como lo prueba la diversidad de estructuras estatales que actualmente existen en el mundo»*¹⁶.

La [Constitució espanyola de 1978](#) reconeix en els seus articles 2 i 137 que Espanya és un Estat autonòmic. Aquest és un tipus de model descentralitzat on el poder polític i l'organització administrativa es divideix en tres nivells: estatal, autonòmic i local, els quals gaudeixen d'autonomia per a la gestió dels seus respectius interessos. Notis, doncs, que els ens locals formen part de l'estructura de l'Estat. Aquest fet obliga a referir-se a l'article 4 del [Projecte d'articles sobre la responsabilitat de l'Estat per fets internacionalment il·lícits](#), on es va determinar que l'Estat assumeix la responsabilitat internacional en cas d'una vulneració del Dret Internacional que cometi qualsevol element de la seva estructura. Així doncs, els ens locals, que en formen part, també han de complir amb les obligacions internacionals del seu Estat.

Amb caràcter general, únicament el poder executiu estatal té la capacitat jurídica per a subscriure Tractats Internacionals, que en virtut de l'article 96.1 CE, una vegada celebrats, passaran a formar part de l'ordenament intern, que aplica també l'administració autonòmica i la local. Sense que, en cap cas, tal com estableix [l'article 11.3 de la Ley 2/2014, de 25 de marzo, de la Acción y del Servicio Exterior del Estado](#):

«Les entitats que integren l'administració local puguin realitzar actuacions que comportin la representació de l'Estat a l'exterior, la celebració de tractats internacionals amb altres Estats o organitzacions internacionals, la generació, directa o indirecta, d'obligacions o responsabilitats internacionalment exigibles a l'Estat, ni incidir o perjudicar la Política Exterior que dirigeix el Govern. Correspon en qualsevol cas al Govern establir les mesures i directrius que regulin i coordinin les activitats en l'exterior de les Comunitats Autònomes i Ciutats Autònomes a fi de garantir el compliment del que es disposa en aquesta llei»,

---

14 DUPUY, P.M., «Soft Law and International Law of the Environment», *Michigan Journal of International Law* 12, n°2, 1991, pp. 420-435.

15 GONZÁLEZ CAMPOS, J.D. *et al.*, *Curso de Derecho Internacional Público*, 3ª ed. Revisada, Madrid, Thomson-Ci-vitas, 2003, p.426.

16 CORT INTERNACIONAL DE JUSTÍCIA, Opinió consultiva, Recueil 1975, § 94.

Tenint en compte l'objectiu del present informe, que és sistematitzar les normes internacionals que legitimen als ens locals a protegir internacionalment els DDHH, és necessari recordar que Espanya ha ratificat nombrosos tractats relatius als DDHH però no s'han incorporat a l'anàlisi perquè el seu contingut no fa referència a la capacitat dels governs locals d'incidir en la protecció dels DDHH més enllà del seu territori, sinó que fan referència a l'exercici d'aquests drets dins del territori.

No obstant això, **l'apartat 4 del citat article 11 de la Llei 2/2014, del 25 de març, possibilita que les administracions locals subscriuguin acords internacionals administratius en concreció i execució d'un Tractat Internacional quan aquest li atribueixi potestat per a això i únicament respecte a una matèria de la seva competència.** A més, podran celebrar acords no normatius amb els òrgans anàlegs d'altres subjectes de Dret Internacional (per exemple, amb l'Ajuntament de Medellín, Colòmbia), no vinculants jurídicament per als que els subscriuen, sobre matèries de la seva competència).

Un cop observat el panorama general respecte el paper que desenvolupen els ens locals en el compliment de les normes internacionals, ja siguin de caràcter *hard law* o *soft law*, a continuació es referencien els principals instruments internacionals que vinculen, en certa manera, l'actuació dels ens locals amb la protecció internacional dels Drets Humans.

“ Les normes *soft law* son actes normatius que no posseeixen formalment un caràcter obligatori però que conformen un compromís diluït o tou al qual les conductes dels Estats haurien d'ajustar-se. ”

JUSTE RUÍZ., J, CASTILLO DAUDÍ, M., BOU FRANCH, V., Lecciones de Derecho Internacional Público, Tirant lo Blanch, València, 3ª ed., 2018, p. 71.

2.1 Normes Internacionals

Vinculació
jurídica

Extracte

Comentari

Declaració Universal dels Drets Humans, A/RES/217 A (III) del 10 de desembre de 1948

Es tracta d'una resolució de l'Assemblea General de les Nacions Unides que, per ella mateixa, no té efectes jurídics obligatoris. Tot i això, **marca una fita en la història dels Drets Humans perquè suposa el primer reconeixement universal que els drets bàsics i les llibertats fonamentals són inherents a tots els éssers humans, inalienables i aplicables en igual mesura a totes les persones** i és considerada generalment el referent de les normes internacionals sobre Drets Humans.

Preàmbul

[...] Considerant que el respecte a la dignitat inherent a tots els membres de la família humana i als drets iguals i inalienables de cadascun constitueix el fonament de la llibertat, de la justícia i de la pau del món;

[...] Considerant que els estats membres s'han compromès a assegurar, en cooperació amb l'Organització de les Nacions Unides, el respecte universal i efectiu dels Drets Humans, de les llibertats fonamentals;

L'Assemblea General,

Proclama aquesta Declaració universal dels Drets Humans com l'ideal comú que tots els pobles i totes les nacions han d'assolir a fi que totes les persones i òrgans de la societat, tenint aquesta Declaració sempre present a l'esperit, s'esforcin a promoure el respecte d'aquests drets i d'aquestes llibertats mitjançant l'ensenyament i l'educació, i assegurar amb mesures progressives d'ordre nacional i internacional llur reconeixement i aplicació universals i efectius, tant per part dels estats membres com dels territoris que jurídicament en depenen.

Article 28:

Tota persona té dret que regni en el medi social i internacional un ordre que permeti d'assolir amb plena eficàcia els drets i les llibertats enunciats en aquesta declaració.

Tot i que les resolucions de l'Assemblea General de l'ONU no tenen efectes jurídics obligatoris, **es considera que sí que són vinculants perquè estableixen estàndards de conducta o formulen principis generals, entre altres funcions.**

Conseqüentment, la Declaració Universal dels Drets Humans és la peça angular del sistema internacional de protecció dels Drets Humans i encara que no sigui

obligatòria, **recull una sèrie d'estàndards de conducta que els estats haurien de seguir, ja sigui per l'autoritat moral i política de l'Assemblea General**, que és el màxim exponent del principi d'igualtat sobirana, com per la rellevància del contingut material de la Declaració.

Pacto Internacional de Derechos Económicos, Sociales y Culturales, 1966

Es tracta d'un instrument jurídicament vinculant pels Estats, entre els quals es troba Espanya. Tal com es disposa a l'article 2.1 del Pacte la naturalesa dels drets econòmics, socials i culturals disposa que els Estats estan compromesos per les denominades "obligacions de comportament", que únicament impliquen el compromís d'adoptar els mitjans per assolir el resultat i deixen amplis marges de discrecionalitat als Estats destinataris.

Article 2.1:

«Cada uno de los Estados Partes en el presente Pacto se compromete a adoptar medidas, tanto por separado como mediante la asistencia y la cooperación internacionales, especialmente económicas y técnicas, hasta el máximo de los recursos de que disponga, para lograr progresivamente, por todos los medios apropiados, inclusive en particular la adopción de medidas legislativas, la plena efectividad de los derechos aquí reconocidos».

Article 11.2:

*«(...) 2. Los **Estados Partes** en el presente Pacto, reconociendo el derecho fundamental de toda persona a estar protegida contra el hambre, adoptarán, individualmente y mediante la **cooperación internacional**, las medidas, incluidos los programas concretos, que se necesitan para:*

a) Mejorar los métodos de producción, conservación y distribución de alimentos mediante la plena utilización de los conocimientos técnicos y científicos, la divulgación de principios sobre nutrición y el perfeccionamiento o la reforma de los regímenes agrarios de modo que se logren la explotación y la utilización más eficaces de las riquezas naturales;

b) Asegurar una distribución equitativa de los alimentos mundiales en relación con las necesidades, teniendo en cuenta los problemas que se plantean tanto a los países que importan productos alimenticios como a los que los exportan».

Article 23:

«Los Estados Partes en el presente Pacto convienen en que las medidas de orden internacional destinadas a asegurar el respeto de los derechos que se reconocen en el presente Pacto comprenden procedimientos tales como la conclusión de convenciones, la aprobación de recomendaciones, la prestación de asistencia técnica y la celebración de reuniones regionales y técnicas, para efectuar consultas y realizar estudios, organizadas en cooperación con los gobiernos interesados».

Els ens locals, en tant òrgans públics pertanyents a l'estructura de l'Estat, podrien exercir les activitats establertes a l'articulat en matèria de cooperació internacional (assistència tècnica i celebració de reunions amb els governs interessats, incloent-hi la realització d'estudis tècnics, especialment en matèria d'alimentació i explotació de recursos naturals), sense perjudici del que disposa la legislació espanyola aplicable.

Convención para la Eliminación de Todas las Formas de Discriminación contra la Mujer, 1979

La Convenció és un instrument jurídicament vinculant i que estableix obligacions oposables per a aquells Estats que, com l'Estat espanyol, en formin part.

«Afirmando que el fortalecimiento de la paz y la seguridad internacionales, el alivio de la tensión internacional, la cooperación mutua entre todos los Estados con independencia de sus sistemas sociales y económicos, el desarme general y completo, en particular el desarme nuclear bajo un control internacional estricto y efectivo, la afirmación de los principios de la justicia, la igualdad y el provecho mutuo en las relaciones entre países y la realización del derecho de los pueblos sometidos a dominación colonial y extranjera o a ocupación extranjera a la libre determinación y la independencia, así como el respeto de la soberanía nacional y de la integridad territorial, promoverán el progreso social y el desarrollo y, en consecuencia, contribuirán al logro de la plena igualdad entre el hombre y la mujer».

Aquest extracte pertany al preàmbul de la Convenció; que, segons l' article 31.2 de la Convenció de Viena sobre el Dret dels Tractats de 1969, es considera part del context dins del qual s'adopten els tractats internacionals, i que serveix per interpretar instruments com l' esmentat.

Convención sobre los Derechos del Niño, 1989

Tractat internacional del qual en formen part 196 països. Les obligacions establertes en el mateix incumbeixen a tots els Estats part. A més, l'esmentat instrument disposa la creació d'un òrgan encarregat de vigilar-ne el compliment, el Comitè dels Drets de l'Infant, que realitza recomanacions als països sobre com pot millorar els drets dels infants.

Article 4:

«Los Estados Partes (...) adoptarán todas las medidas administrativas, legislativas y de otra índole para dar efectividad a los derechos reconocidos en la presente Convención (...) adoptarán esas medidas hasta el máximo de los recursos de que dispongan y, cuando sea necesario, dentro del marco de la cooperación internacional».

Article 17:

«Los Estados Partes reconocen la importante función que desempeñan los medios de comunicación y velarán por que el niño tenga acceso a información y material procedentes de diversas fuentes nacionales e internacionales, e (...) b) Promoverán la cooperación internacional en la producción, el intercambio y la difusión de esa información y esos materiales procedentes de diversas fuentes culturales, nacionales e Internacionales».

Article 24:

«Los Estados Partes reconocen el derecho del niño al disfrute del más alto nivel posible de salud y a servicios para el tratamiento de las enfermedades y la rehabilitación de la salud (...) 4. Los Estados Partes se comprometen a promover y alentar la cooperación internacional con miras a lograr progresivamente la plena realización del derecho reconocido en el presente artículo».

Article 28.3:

«Los Estados Partes fomentarán y alentarán la cooperación internacional en cuestiones de educación (...)».

Protocolo Facultativo de la Convención sobre los Derechos del Niño relativo a la venta de niños, la prostitución infantil y la utilización de niños en la pornografía, AG-Res A/RES/54/263, de 25 de mayo de 2000

Tractat internacional que estableix obligacions jurídiques per als Estats. El Comitè dels Drets de l'Infant també supervisa l'aplicació d'aquest Protocol pels Estats part, i del Protocol Facultatiu de la Convenció sobre els Drets de l'Infant relatiu a la participació d'infants en els conflictes armats (instrument que no recull cap disposició relativa a la cooperació internacional).

Article 10.1:

«Los Estados Partes promoverán también la cooperación internacional y la coordinación entre sus autoridades y las organizaciones no gubernamentales nacionales e internacionales, así como las organizaciones Internacionales».

Convención sobre los Derechos de las Personas con Discapacidad, 2006

Tractat internacional -del qual formen part 185 estats- que estableix obligacions jurídicament vinculants per als Estats part. L'article 34 de l'esmentat instrument crea el Comitè per a les Persones amb Discapacitat, l'òrgan encarregat de vigilar la implementació de la Convenció, al qual els Estats han de complir els seus informes sobre les mesures que hagin adoptat per complir amb les obligacions recollides en aquesta Convenció.

Article 32.1:

«Los Estados Partes reconocen la importancia de la cooperación internacional y su promoción, en apoyo de los esfuerzos nacionales para hacer efectivos el propósito y los objetivos de la presente Convención, y tomarán las medidas pertinentes y efectivas a este respecto, entre los Estados y, cuando corresponda, en asociación con las organizaciones internacionales y regionales pertinentes y la sociedad civil, en particular organizaciones de personas con discapacidad».

Declaración y Programa de Acción de Viena, Conferencia Mundial de Derechos Humanos, 14 a 25 de junio de 1993, A/CONF.157/23, 12 de julio de 1993

Declaració -instrument no vinculant jurídicament- adoptada per l'Assemblea General de Nacions Unides; que, no obstant això, reforça els drets recollits en altres documents internacionals que sí que són jurídicament vinculants per als Estats Part en aquests.

§ 10, parf. 3.

«Los Estados deben cooperar mutuamente para lograr el desarrollo y eliminar los obstáculos al desarrollo. La comunidad internacional debe propiciar una cooperación internacional eficaz para la realización del derecho al desarrollo y la eliminación de los obstáculos al desarrollo».

§ 18, parf. 2.

«La violencia y todas las formas de acoso y explotación sexuales, en particular las derivadas de prejuicios culturales y de la trata internacional de personas, son incompatibles con la dignidad y la valía de la persona humana y deben ser eliminadas. Esto puede lograrse con medidas legislativas y con actividades nacionales y cooperación internacional en esferas tales como el desarrollo económico y social, la educación, la atención a la maternidad y a la salud y el apoyo social».

§ 47:

«La Conferencia Mundial de Derechos Humanos insta a todos los países a que, con el apoyo de la cooperación internacional, pongan en práctica, en el grado máximo que les permitan los recursos de que dispongan, medidas para alcanzar los objetivos establecidos en el Plan de Acción aprobado en la Cumbre Mundial (...)».

§ 48:

«La Conferencia Mundial de Derechos Humanos insta a todos los Estados a que, con el apoyo de la cooperación internacional, se ocupen del grave problema de los niños que se enfrentan con circunstancias especialmente difíciles».

Declaración sobre el derecho y el deber de los individuos, los grupos y las instituciones de promover y proteger los derechos humanos y las libertades fundamentales universalmente reconocidos” (“Declaración sobre los Defensores de los derechos humanos”), A/RES/53/14/A4, 8 de marzo de 1999

La Declaració no és un instrument jurídicament vinculant. No obstant això, conté una sèrie de principis i drets que es basen en les normes de Drets Humans consagrades en altres instruments internacionals que sí que són jurídicament vinculants. En tot cas, el fet que l'Assemblea General de Nacions Unides aprovés la Declaració per consens posa de manifest el fort compromís dels Estats en relació a la seva aplicació.

«Destacando que **todos los miembros de la comunidad internacional deben cumplir, conjunta y separadamente, su obligación solemne de promover y fomentar el respeto de los derechos humanos y las libertades fundamentales de todos, sin distinción alguna, en particular sin distinción por motivos de raza, color, sexo, idioma, religión, opinión política o de otra índole, origen nacional o social, posición económica, nacimiento o cualquier otra condición social, y reafirmando la importancia particular de lograr la cooperación internacional para el cumplimiento de esta obligación, de conformidad con la Carta**».

«Reconociendo el papel importante que desempeña la cooperación internacional y la valiosa labor que llevan a cabo los individuos, los grupos y las instituciones al contribuir a la eliminación efectiva de todas las violaciones de los derechos humanos y las libertades fundamentales de los pueblos y los individuos, incluso en relación con violaciones masivas, flagrantes o sistemáticas como las que resultan del apartheid, de todas las formas de discriminación racial, colonialismo, dominación u ocupación extranjera, agresión o amenazas contra la soberanía nacional, la unidad nacional o la integridad territorial, y de la negativa a reconocer el derecho de los pueblos a la libre determinación y el derecho de todos los pueblos a ejercer plena soberanía sobre su riqueza y sus recursos naturales».

Principis rectors de Nacions Unides sobre empreses i Drets Humans, 2011

Resolució del Consell de Drets Humans de les Nacions Unides, RES/17/7 de 16 de junio de 2011. És una resolució no obligatòria però que estableix pautes de conducta que haurien de ser respectades pels Estats. Té el caràcter de *soft law*.

«Els Estats han de promoure el respecte dels Drets Humans per part de les empreses amb les que duguin a terme transaccions comercials».

I en el comentari al principi s'afegeix que:

«Els Estats duen a terme múltiples transaccions comercials amb empreses, especialment a través de les seves activitats d'adquisició. Això els brinda oportunitats excepcionals -individualment i col·lectiva - de promoure la conscienciació i el respecte dels Drets Humans entre aquestes empreses, en particular a l'estipular els termes dels contractes, prestant la deguda atenció a les obligacions de l'Estat que provenen del Dret nacional i internacional».

Acord de París sobre el Canvi Climàtic, 2015

Tractat internacional jurídicament vinculant, signat per 192 països, entre els quals es troba Espanya i la Unió Europea.

Article 6:

«Las Partes reconocen la importancia del apoyo prestado a los esfuerzos de adaptación y de la cooperación internacional en esos esfuerzos, y la importancia de que se tomen en consideración las necesidades de las Partes que son países en desarrollo, en especial de las que son particularmente vulnerables a los efectos adversos del cambio climático».

Article 14:

«(...) 3. El resultado del balance mundial aportará información a las Partes para que actualicen y mejoren, del modo que determinen a nivel nacional, sus medidas y su apoyo de conformidad con las disposiciones pertinentes del presente Acuerdo, y para que aumenten la cooperación internacional en la acción relacionada con el clima».

**Resolución del Consejo de Derechos Humanos de Naciones Unidas,
“La administración local y los derechos humanos”, A/HRC/RES/33/8,
6 de octubre de 2016**

Les resolucions del Consell de Drets Humans no són jurídicament vinculants, però constitueixen una expressió política dels membres del Consell i promouen els principis de *soft law*.

«Reconociendo el papel de la **administración local** en la promoción y protección de los **derechos humanos**, sin perjuicio de la responsabilidad primordial del Gobierno nacional en ese sentido” (...) “Reconociendo además que, por su proximidad a las personas y su presencia a nivel comunitario, **la administración local** tiene entre sus funciones destacadas la de prestar servicios públicos que respondan a las necesidades y prioridades locales relacionadas con la **efectividad de los derechos humanos** en el ámbito local».

Tot i que no es parli expressament de cooperació internacional, sí que es fa referència de forma àmplia al paper de l'administració local en la protecció dels Drets Humans.

“ Allò que la Carta de Nacions Unides i la Declaració Universal de DDHH recullen són compromisos ètics que van més enllà del fet jurídic. Ens criden a totes i a tots en el planeta a respectar uns mínims acords, a un gruixut compromís ètic de respecte dels drets i del reconeixement de la dignitat de les persones. ”

Ana María Rodríguez, subdirectora de la Comissió Colombiana de Juristes
(Colòmbia)

2.2 Normes Regionals Europees

Vinculació jurídica

Extracte

Comentari

2.2.1 Unió Europea

Directiva 2014/24/UE del Parlament Europeu i del Consell, de 26 de febrer de 2014, sobre contractació pública i per la que es deroga la Directiva 2014/18/CE (Text relatiu a efectes de l'EEE)

Acte típic de dret derivat de la UE vinculant, en aquest cas, per tots els Estats que componen l'Espai Econòmic Europeu. Conté obligacions de resultat, de manera que es deixa ampli marge de maniobra als Estats perquè determini com s'han d'assolir les obligacions establertes en el cos de la Directiva en qüestió.

Article 18. Principis de la contractació.

«(...) 2. Els Estats membres prendran les mesures pertinents per garantir que, en l'execució de contractes públics, els operadors econòmics compleixen les obligacions aplicables en matèria mediambiental, social o laboral establertes en el Dret de la Unió, el Dret nacional, els convenis col·lectius o per les disposicions de Dret internacional mediambiental, social i laboral enumerades a l'annex X».

Proposta de Directiva del Parlament Europeu i del Consell sobre diligència deguda de les empreses en matèria de sostenibilitat i per la que es modifica la Directiva (UE) 2019/1937. COM(2022) 71 final de 23 de febrer de 2022

Proposta de directiva que ha de passar per tot el procediment legislatiu ordinari, de manera que pot patir alteracions.

Un dels considerants § 49 apunta que els Estats membres, juntament amb la Comissió, han de continuar treballant en col·laboració amb els tercers Estats per donar suport als operadors econòmics amb l'objectiu de prevenir i mitigar els impactes pels DDHH i el medi ambient de la seva activitat econòmica.

Dictamen del Comitè de les Regions: «Llibre blanc del Comitè de les Regions sobre la governança multinivell» (2009/C 211/01). DOUE C 211 de 4 de setembre de 2009

Acte típic segons l'article 288 del TFUE, però sense força vinculant.

.....

p. 11 «Els ens locals s'han convertit, progressivament, en actors ineludibles de la política exterior de la UE (...). Sense duplicar els mecanismes pertinents a nivell comunitari, l'enfocament empíric que ha presidit el desenvolupament de les relacions internacionals dels ens regionals i locals fa d'aquests, avui en dia, agents de la mundialització».

Pla d'acció de la UE pels DDHH i la democràcia 2020-2024. JOIN(2020) 5 final, de 25 de març de 2020

[Acte atípic aprovat per la Comissió Europea](#). És un acte propi d'aquesta institució de la UE. Les comunicacions presenten programes polítics.

.....

Aquest és un pla d'acció destinat, principalment, a la Unió Europea (Institucions i organismes) i als seus Estats membres. Si bé prioritza l'actuació de l'UE en la protecció dels DDHH en les seves relacions exteriors, l'últim incís del pla estableix que :«L'aplicació efectiva requerirà un enfocament més coordinat, també amb els Estats membres, que garanteixi una major coherència i impacte dels compromisos de la UE a tots els seus nivells (...)». Es pot observar, doncs, que els Estats membres i, consegüentment, els ens locals, han de contribuir en la promoció i el respecte dels DDHH en les seves relacions amb altres Estats i amb altres ens locals.

En aquest sentit, **l'annex del Pla d'Acció fixa les prioritats de la UE i dels seus Estats membres en l'àmbit de les relacions amb tercers Estats**. Això s'ha traduït en un total de cinc accions:

I. Protegir i empoderar a les persones (gaudir plenament dels drets civils i polítics).

- A. Protegir a les persones i eliminar les desigualtats, la discriminació i l'exclusió; lluitar per erradicar la tortura; treballar a favor de l'abolició de la pena de mort a tot el món; recolzar activistes dels DDHH i els seus representants legals; intensificar la lluita contra totes les formes de discriminació; lluitar per l'eliminació, la prevenció i la protecció davant de la violència sexual i de gènere o promoure mesures per fer front als efectes del canvi climàtic...
- B. Empoderar a les persones; recolzar les autoritats estatals per garantir la identitat jurídica de tothom o recolzar els pobles indígenes advocant per la seva participació en els processos de desenvolupament i DDHH pertinents i defensant el principi del consentiment lliure, previ i informat en qualsevol decisió que els pugui afectar.

C. Promoure les llibertats fonamentals i reforçar l'espai cívic i polític; promoure un entorn segur i propici per a la societat civil; protegir la llibertat d'expressió, la llibertat dels mitjans de comunicació i el pluralisme; prevenir les violacions de la llibertat de reunió i d'associació pacífica; promoure el diàleg i la resolució pacífica de les crisis polítiques.

II. Construir societats resilents, inclusives i democràtiques.

III. Promoure un sistema mundial de DDHH i democràcia.

Mitjans d'aplicació: Entre d'altres, **destaquem la promoció de diàlegs estructurats i periòdics entre els agents públics, la societat civil i la comunitat internacional**; el foment de la col·laboració amb el sector empresarial en la defensa i la promoció dels DDHH, les mesures anticorrupció i la millora en les pràctiques en matèria de responsabilitat social de les empreses, la diligència deguda, el rendiment de comptes i l'accés a les vies de recurs de forma participativa.

IV. Aprofitar les oportunitats i afrontar els reptes que generen les noves tecnologies.

V. Cooperació per aconseguir les metes plantejades.

Tot i que els Estats membres també estiguin afectats per aquestes prioritats, el pla d'Accions enumera els instruments de la UE per dur-los a terme. Conseqüentment, serà cada EEMM (Estat membre) que, d'acord amb el seu Ordenament jurídic intern, apliqui aquestes prioritats en la seva promoció dels DDHH.

Resol-VIII/004 del Comitè Europeu de les Regions. 139.º Ple, 30 de juny – 2 de juliol de 2020. Les prioritats del Comitè Europeu de les Regions pel 2020-2025: «Acostar Europa als seus ciutadans a través dels seus pobles, les seves ciutats i les seves regions».

Acte atípic d'acord amb les fonts del Dret de la UE. Document propi i de caràcter programàtic del Comitè de les Regions.

§ 18:

El Comitè de les Regions (CDR) «Recolzarà l'acció global de la UE promovent valors i principis com els Drets Humans, l'Estat de Dret, el desenvolupament sostenible i la inclusió social, entre altres, mitjançant una estreta cooperació amb els seus socis mediterranis i orientals».

§ 42:

El CDR «contribuirà des del nivell regional i local al procés de reforma de la política migratòria de la UE, en particular a tot allò que respecta la integració, els procediments de retorn justos i les polítiques d'asil, que ha de ser capaç de respondre adequadament a les tendències migratòries actuals i futures; abordar les causes profundes de la immigració en cooperació amb els països d'origen i de trànsit per ajudar a les persones que necessiten protecció humanitària; protegir les fronteres exteriors de la UE; prevenir la immigració irregular i lluitar contra el tràfic de persones».

§ 45:

El CDR «actuarà com a facilitador de la cooperació pel desenvolupament entre ciutats i regions i com a promotor dels ODS de les NU amb l'objectiu d'aconseguir un paper de precursor contribuint a fer front als reptes mundials, així com els conflictes i la inestabilitat política, la fragilitat econòmica, la migració i el canvi climàtic.

Els tres punts destacats anteriorment fan referència a les obligacions que assumeix el Comitè Europeu de les Regions. Aquest, que d'acord amb l'article 300 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea, és un òrgan consultiu del Parlament Europeu, del Consell i de la Comissió. Està format per representants dels ens locals i regionals que siguin titulars d'un mandat electoral. Així doncs, si bé els ens locals no queden directament vinculats per les seves resolucions, s'entén que en l'afany de complir amb els compromisos internacionals, els ens locals haurien d'aplicar o seguir la línia establerta pels seus representants dins dels òrgans de la UE.

Guia de la UE sobre les persones defensores de DDHH, 2016

Guia sense cap tipus de vinculació jurídica. Estableix estàndards de conducta.

Si bé aquesta guia no parla directament dels ens locals i de la cooperació per a la promoció dels DDHH, el § 13 senyala que, tant la UE com els EEMM puguin donar suport a les persones defensores de DDHH a través de la política de cooperació al desenvolupament. La guia indica que els EEMM protegeixin a les persones defensores, també en els seus territoris, i que facilitin finançament. Igualment, suggereix visibilitzar les seves reivindicacions a través de campanyes de sensibilització o promoure trobades internacionals de persones defensores de DDHH.

Ciutats i DDHH a la UE. Una guia per recolzar l'acció de les autoritats locals en la materialització dels DDHH en el dia a dia de les persones, 2022

Document informatiu i d'ajuda pels ens locals sense cap tipus de força jurídica vinculant. Estableixen, tanmateix, els estàndards de conducta que qualsevol autoritat local de la UE hauria de seguir.

p. 5: «(...) els governs locals, incloses les ciutats, son “duty-bearers”: Tenen el deure de respectar, promoure i complir amb els Drets Humans i actuar quan aquests són violats. Tenen el deure de protegir els “rights-holders”, aquests que són titulars de dits drets d'acord amb els tractats internacionals i de l'àmbit regional europeu (...)».

2.2.2 Consell d'Europa

Carta Europea sobre l'autonomia local (CETS núm. 122), fet a Estrasburg el 15 d'octubre de 1985. U.N.T.S vol. 1525, p. 51

Tractat internacional d'acord amb l'esquema de fonts de l'art. 38 ETIJ.

Versió en castellà: <https://bit.ly/3n7TacR>

Article 3 (1):

«Per autonomia local s'entén el dret i la capacitat efectiva dels ens locals d'ordenar i gestionar una part important, substantiva, dels assumptes públics, dins els límits de la llei, sota la seva pròpia responsabilitat i en benefici dels seus habitants».

Article 4 (2):

«Els ens locals tenen, dins dels límits legals, plena llibertat per exercir la seva iniciativa en qualsevol matèria que no estigui exclosa de la seva competència o que no s'hagi atribuït a una altra autoritat».

Article 4 (3):

«L'exercici de les competències públiques, de manera general, ha de recaure preferentment en les autoritats més properes als ciutadans».

Article 10. El dret d'associació de les entitats locals.

Preveu que els ens locals es puguin associar entre ells amb l'objectiu de realitzar tasques d'interès comú. Aquest dret inclou la integració en associacions internacionals d'entitats locals, però s'ha de reconèixer en cada Estat.

Destaquem art. 10(3): «Les entitats locals poden, en les condicions que eventualment prevegi la llei, cooperar amb les entitats d'altres Estats».

Recomanació 280 (2010) Revisada. Rol dels ens locals i regionals en la implementació dels Drets Humans

Recomanacions de caràcter polític (*soft law*), d'acord amb les regles de procediment i la Carta del Congrés dels ens locals i regionals del Consell d'Europa.¹⁷

D'acord amb les definicions de les [Regles de Procediment del Congrés](#): una recomanació es un text adoptat pel Congrés on s'estableixen propostes adreçades al Comitè de Ministres i/o a l'Assemblea Parlamentària i/o a organitzacions i institucions europees o internacionals. Aquestes recomanacions també es poden enviar als Estats membres afectats i/o interessats, d'acord amb l'article 12(2) de la Carta del Congrés dels ens locals i regionals del Consell d'Europa.

.....

§ 1: «c) El Congrés recorda que els ens locals han de complir amb els deures relacionats amb els Drets Humans d'acord amb els compromisos assolits pels seus Estats a nivell internacional, d'acord amb les seves competències; d) Els ens locals no només són agents de l'Estat, sinó que han d'assegurar els DDHH alhora que compleixen amb l'autonomia local».

Resolució 296 (2010) Revisada. Rol dels ens locals i regionals en la implementació dels Drets Humans

Resolució de caràcter polític (*soft law*), d'acord amb les regles de procediment i la Carta del Congrés dels ens locals i regionals del Consell d'Europa.

D'acord amb les definicions de les Regles de procediment del Congrés: una resolució és un text adoptat pel Congrés i dirigit o bé al Congrés o a les autoritats locals o regionals dels Estats membres.

.....

§ 2: «Tot i que sigui el “sector” intergovernamental el principal preocupat/encarregat d'implementar les obligacions internacionals en matèria de DDHH, el principi de subsidiarietat implica que els ens locals i les autoritats regionals d'Europa tenen un paper clau en l'aplicació diària dels valors fonamentals com la democràcia i els DDHH»

§ 3: «La protecció i la promoció dels DDHH és una responsabilitat compartida entre els diferents nivells d'autoritat dins dels Estats membres del Consell d'Europa. Tenint en

---

¹⁷ Congrés dels ens locals i de les autoritats regionals del Consell d'Europa ([enllaç als actes estatutaris / constitutius](#)), creat pel Comitè de Ministres del COE el 14 de gener de 1994. És un òrgan consultiu format pels representants dels ens locals i de les autoritats regionals.

compte l'estreta relació entre els ciutadans i els seus representants electes a nivell local i regional, ambdues autoritats són el millor lloc per analitzar la situació / les condicions dels DDHH, identificar els principals problemes que apareixen i emprendre accions per resoldre'ls».

§ 4: «El Congrés (...) ressalta que és a nivell local (...), el més proper al dia a dia de les persones, que els DDHH necessiten ser protegits».

§ 5: «Els poders i les responsabilitats dels ens locals i de les autoritats regionals cada vegada són més variats i complexos. Dites autoritats prenen decisions puntuals o generals relacionades amb l'educació, l'habitatge, la salut, el medi ambient, l'ordre públic, els quals estan relacionats directa o indirectament amb els DDHH i que poden afectar el seu gaudi per part dels ciutadans».

§ 7: «La manera més important d'habilitar als ens locals i a les autoritats regionals per a l'assumpció de responsabilitats respecte els DDHH consisteix en la formació sistemàtica dels líders polítics i en la disseminació d'informació veraç sobre els drets dels ciutadans».

§ 8: «El Congrés convida als ens locals i a les autoritats regionals a establir organismes i mecanismes adequats per a implementar i revisar la situació dels DDHH a nivell comunitari; així com rectificar aquelles instàncies on els drets fonamentals no són respectats, especialment en aquelles provisions relatives als serveis públics a nivell local».

§ 9: «El Congrés demana als ens locals i a les autoritats regionals que:

1. Actuin amb total respecte pels DDHH, especialment per aquells que afecten la protecció de dades.
2. Contribueixin al desenvolupament d'indicadors nacionals que facilitin l'examen o la valoració dels avenços fets respecte la protecció dels DDHH a nivell local i que participin en l'elaboració dels plans nacionals per garantir i promoure els DDHH; sobre la base dels problemes detectats, els ens locals i les autoritats regionals podran analitzar regularment la situació dels DDHH a nivell local i reenviar-ho al govern, si procedeix.
3. Promoguin l'establiment a nivell local de mecanismes independents de queixa/denúncia.
4. Vetllin per la formació dels regidors i dels funcionaris en matèria de DDHH de manera que puguin identificar i gestionar els problemes amb els DDHH dins del marc de les seves competències.
5. Promoguin processos de consulta, habilitin a tots els ciutadans a intercanviar informació relativa als DDHH de manera que es pugui arribar a solucions consensuades als problemes que apareguin.
6. Garanteixin un accés equitatiu als serveis públics per tots els ciutadans i «non-citizens», sense cap tipus de discriminació (...).
7. Introdueixin procediments respecte aquells serveis educatius, de salut o serveis socials que estiguin privatitzats per tal de rendir comptes per les seves accions i que permetin un control de la qualitat dels serveis que ofereixen.
8. Examinin els pressupostos locals des d'una perspectiva de DDGG on aquests tinguin una atenció especial (...).

Resolució de caràcter polític (*soft law*). Segons [l'article 15 de l'Estatut del Consell d'Europa](#), «(...) les conclusions del Comitè poden adoptar la forma de recomanacions pels governs dels Estats membres, i el Comitè pot sol·licitar a aquests que informin sobre les actuacions realitzades per tal de donar compliment a dites recomanacions».

A. Mesures de caràcter general:

«Els Estats membres han de posar en pràctica amb eficàcia els Principis Rectors de les Nacions Unides sobre empreses i Drets Humans, que s'assenten sobre tres bases principals: 1). L'obligació existent dels Estats de respectar, protegir i fer efectius els Drets Humans i les llibertats fonamentals (obligació de l'Estat de protegir els Drets Humans)».

§ 13 de la Resolució:

«(...) d'aplicar totes les mesures considerades necessàries per exigir el respecte dels Drets Humans per part de totes les empreses que exerceixin les seves activitats dins del territori sota la seva jurisdicció».

«d'aplicar totes les mesures considerades necessàries per exigir, de forma apropiada, el respecte pels DDHH per part de totes les empreses domiciliades sota la seva jurisdicció, en el conjunt de les seves operacions a l'estranger».

§ 22 de la Resolució:

«Els Estats membres haurien d'aplicar mesures addicionals per tal sol·licitar que les empreses compleixin amb els Drets Humans incloent, quan sigui necessari i a partir de la diligència deguda en matèria de Drets Humans, que es puguin integrar en els procediments existents relatiu a la deguda diligència quan els Estats membres:

- Tinguin el control d'aquestes empreses o siguin de titularitat pública.
- Atorguin un suport substancial i ofereixin serveis a través d'agències, tals com agències de crèdit d'exportacions i agències de crèdit oficial o de garanties, a les empreses comercials.
- Concedeixin llicències d'exportació a empreses comercials.
- Duguin a terme transaccions comercials amb empreses, fins i tot mitjançant la celebració de contractes públics.
- Privatitzin la prestació de serveis que puguin afectar el gaudi dels Drets Humans.

Els Estats membres hauran d'avaluar les mesures adoptades i respondre a qualsevol deficiència, sempre que sigui necessari. Han d'establir les conseqüències adients en cas d'incomplir-se el respecte pels Drets Humans.

Resulta especialment interessant el § 13 de la Resolució, sobre l'obligació de l'Estat de protegir els Drets Humans. Així, estableix que els Estats membres del Consell d'Europa haurien «d'aplicar totes les mesures considerades necessàries per exigir el respecte dels Drets Humans per part de totes les empreses que exerceixin les seves activitats dins del territori sota la seva jurisdicció».

Entenent, doncs, que els ens locals són considerats Estat, aquests també han d'exigir a totes les empreses amb les qui treballen un respecte pels DDHH, de manera que el producte o el servei que ofereixen estigui lliure de vulneracions de DDHH de qualsevol mena, inclús si el producte s'ha obtingut fora del territori de l'Estat en qüestió. Aquesta consideració també aplica per a aquells ens locals que treballen amb empreses espanyoles (empreses que tenen la seu social, la central administrativa o el principal lloc de treball segons el memoràndum explicatiu de la CM/Rec (2016) 3) però que tenen operacions a l'estranger.

Recomanació CM/Rec (2018) 11 del Comitè de Ministres als Estats membres sobre la necessitat de reforçar la protecció i la promoció d'un espai per a la societat civil a Europa

Resolució de caràcter polític (*soft law*). Segons [l'article 15 de l'Estatut del Consell d'Europa](#), « (...) les conclusions del Comitè poden adoptar la forma de recomanacions pels governs dels Estats membres, i el Comitè pot sol·licitar a aquests que informin sobre les actuacions realitzades per tal de donar compliment a dites recomanacions».

El Comitè de Ministres subratlla el paper positiu dels defensors dels DDHH, especialment les Institucions Nacionals dels Drets Humans (en anglès, *National Human Rights Institutions - NHRI*) i la societat civil organitzada en la promoció independent i en la realització dels DDHH; sobretot amb la col·laboració amb els governs a nivell local, regional, nacional i internacional (...).

2.2.3 Organització per a la Seguretat i la Cooperació a Europa (OSCE)

Directrius sobre la protecció de les persones defensores de Drets Humans, 2016

Guia publicada per l'Oficina d'Institucions Democràtiques i Drets Humans de la OSCE. Són unes recomanacions sense vinculació jurídica, tot i que estableixen estàndards de conducta. El considerem, per tant, *soft law*.

§ 7 Reconeixement de la dimensió internacional de la protecció de les persones defensores de Drets Humans:

«(...) Si bé la responsabilitat de protegir a les persones defensores de DDHH recau en tot els Estats, l'abast de les violacions dels drets de les persones defensores van més enllà dels assumptes interns dels Estats. En conseqüència, els Estats han de reconèixer la necessitat de protegir a les persones defensores dels DDHH tant en els seus territoris com en altres Estats (...).»

§ 101:

«Els Estats participants hauran de cooperar dins de la OSCE i en altres fòrums internacionals per tal de desenvolupar i enfortir les normes i els mecanismes internacionals i regionals de protecció de les persones defensores dels DDHH, inclús proporcionant els recursos suficients i altres formes de recolzament polític a les institucions i als mecanismes internacionals pertinents.

2.2.4 Ciutats i Governos Locals Units (CGLU)

Carta Europea de salvaguarda dels Drets Humans a la ciutat, 2000

D'acord amb la disposició final, «Les ciutats signatàries hauran d'incorporar els seus OJ locals els principis i normes (...).» A més a més, les ciutats signatàries s'han d'abstenir, rebutjar o denunciar qualsevol acte jurídic que pugui constituir un obstacle per la realització dels drets reconeguts. Per últim, destacar que les ciutats signatàries han de promoure que la resta de subjectes de dret reconeguin el valor jurídic superior d'aquests drets.

Per tal de reforçar la vinculació jurídica de les disposicions de la Carta, les ciutats signatàries han d'incorporar «(...) els mecanismes de garantia contemplats a la Carta i la mencionen explícitament als fonaments jurídics dels actes municipals». Aquests mecanismes estan estipulats a la Part V i fan referència al desenvolupament de polítiques destinades a millorar l'accés dels ciutadans al Dret i a la Justícia, al foment de la solució extrajudicial o de la justícia municipal; el desenvolupament de polítiques de proximitat centrades en agents de policia de «seguretat i convivència» per tal de prevenir els delictes i de fomentar l'educació cívica; la implementació de mecanismes de prevenció tals com mediadors socials o *ombudsman* municipals o la creació de comissions d'alerta formada per ciutadans que tinguin com a objectiu l'aplicació de la Carta; o, per últim, els mecanismes fiscals i pressupostaris.

Entre les ciutats signatàries, destaquen Tarragona, Barcelona i Girona.

Article VI. Cooperació municipal internacional.

«(...) 2. Les ciutats signatàries es comprometen a cooperar amb les col·lectivitats locals dels països en vies de desenvolupament en els sectors relatius a l'equipament urbà, la

protecció del medi ambient, la salut, l'educació i la cultura, i a implicar el major nombre de ciutadans i ciutadanes. 3. Les ciutats insten particularment als actors econòmics a participar en programes de cooperació i a fer que tota la població s'associï a ells, amb l'objectiu de desenvolupar un sentiment de solidaritat i de plena igualtat entre els pobles que vagin més enllà de les fronteres urbanes i nacionals».

Disposició final, § 2:

«Les ciutats signatàries incorporaran a l'ordenament local els principis i les normes, així com els mecanismes de garantia contemplats en aquesta Carta i les mencionen explícitament en els fonaments jurídics dels actes municipals». També, § 3: «Les ciutats signatàries reconeixen el caràcter del dret imperatiu general dels drets enunciats en aquesta Carta i es comprometen a rebutjar o a denunciar qualsevol acte jurídic, i en particular tot contracte municipal, les conseqüències del qual siguin un obstacle als drets reconeguts o siguin contràries a la seva realització, i a actuar de tal manera que els demés subjectes de dret reconeixin també el valor jurídic superior a dits drets».

“ Els ens locals s'han convertit, progressivament, en actors ineludibles de la política exterior de la UE (...). Sense duplicar els mecanismes pertinents a nivell comunitari, l'enfocament empíric que ha presidit el desenvolupament de les relacions internacionals dels ens regionals i locals fa d'aquests, avui en dia, agents de la mundialització. ”

Dictamen del Comitè de les Regions: «Llibre blanc del Comitè de les Regions sobre la governança multinivell» (2009/C 211/01). DOUE C 211 de 4 de setembre de 2009

2.3 Normes Estatals Espanyoles

Vinculació jurídica

Extracte

Comentari

Constitució espanyola de 1978

Norma vinculant amb rang legislatiu.

.....

Article 140 CE

«La Constitución garantiza la autonomía de los municipios. (...)».

Article 149.1.3 CE

«1. El Estado tiene competencia exclusiva sobre las siguientes materias: (...) 3.ª Relaciones Internacionales».

La CE no reconeix expressament les competències dels ens locals en l'àmbit del desenvolupament. No obstant això, tot i reconèixer la competència exclusiva de l'Estat en relacions internacionals, això no exclou als ens locals, ans al contrari.

D'altra banda, la CE reconeix el principi d'autonomia local, el qual ha d'estar garantit.

Ley 2/2014, de acción y servicio exterior del Estado - 2014

Norma vinculant amb rang legislatiu.

.....

Article 11.4

«Las Comunidades Autónomas, las Ciudades Autónomas y las entidades que integran la Administración Local podrán celebrar acuerdos internacionales administrativos en ejecución y concreción de un tratado internacional cuando así lo prevea el propio tratado, les atribuya potestad para ello y verse sobre materias de su competencia. Asimismo, podrán celebrar acuerdos no normativos con los órganos análogos de otros sujetos de derecho internacional, no vinculantes jurídicamente para quienes los suscriben, sobre materias de su competencia.»

El Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación informará con carácter previo y de acuerdo con lo que disponga la legislación estatal que regule su celebración, los acuerdos internacionales administrativos y los no normativos que estas Administraciones pretendan celebrar con autoridades u órganos administrativos de un sujeto de derecho internacional. A tal efecto recabará el informe de los departamentos ministeriales competentes por razón de la materia y, en todo caso, del Ministerio de Hacienda y Administraciones Públicas».

Ley 25/2014, de tratados y otros acuerdos internacionales

Norma vinculante amb rang legislatiu.

Article 52. Celebración de acuerdos internacionales administrativos.

«1. Las Comunidades Autónomas podrán celebrar acuerdos internacionales administrativos en ejecución y concreción de un tratado internacional cuando tengan por ámbito materias propias de su competencia y con sujeción a lo que disponga el propio tratado internacional. Asimismo, cuando tengan por ámbito materias propias de su competencia podrán celebrarlos las Ciudades Autónomas y las Entidades Locales.

2. Los requisitos, tramitación interna, publicación y entrada en vigor de estos acuerdos internacionales administrativos, sin perjuicio de lo que se dispone en el apartado siguiente, se regirán por lo previsto en el título III de la presente Ley.

3. Los proyectos de acuerdos internacionales administrativos serán remitidos al Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación antes de su firma para informe por la Asesoría Jurídica Internacional acerca de su naturaleza, procedimiento y más adecuada instrumentación según el Derecho Internacional. En particular, dictaminará sobre si dicho proyecto debería formalizarse como tratado internacional o como acuerdo internacional administrativo. Para la emisión de su informe, el Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación recabará cuantos otros juzgue necesarios. El plazo para la emisión del informe será de diez días».

Article 53. Celebración de acuerdos internacionales no normativos.

«1. Las Comunidades Autónomas podrán establecer acuerdos internacionales no normativos en las materias que sean propias de su competencia. Asimismo, cuando tengan por ámbito materias propias de su competencia podrán celebrarlos las Ciudades de Ceuta y Melilla y las Entidades Locales.

2. La tramitación interna y registro de estos acuerdos internacionales no normativos, sin perjuicio de lo que se dispone en el apartado 3 siguiente, se regirán por lo previsto en el título IV de la presente Ley.

3. Los proyectos de acuerdos internacionales no normativos serán remitidos al Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación antes de su firma para informe por la Asesoría Jurídica Internacional acerca de su naturaleza, procedimiento y más adecuada instrumentación según el Derecho Internacional. En particular, dictaminará sobre si dicho

proyecto debería formalizarse como tratado internacional o como acuerdo internacional administrativo. Para la emisión de su informe, el Ministerio de Asuntos Exteriores y de Cooperación recabará cuantos otros juzgue necesarios. El plazo para la emisión del informe será de diez días».

Instrument: Llei 7/1985, de 2 d'abril, Reguladora de les bases de règim local (LBRL)

Norma vinculant amb rang legislatiu.

.....

Preàmbul:

«Huelga decir que la autonomía local, para su realidad, precisa de una institución capaz de actuarla; institución que, por expreso mandato constitucional y cuando menos en el escalón básico municipal, ha de montarse sobre la doble nota de la representatividad directa y la personificación. Pero, en lo que más interesa ahora, ello significa que el régimen local tiene que ser, por de pronto, la norma institucional de los entes locales. Esta comprobación elemental implica dos consecuencias de primera importancia. En primer término, que esa norma desarrolla la garantía constitucional de la autonomía local, función ordinamental que, al estarle reservada o, lo que es igual, vedada a cualesquiera otras normas, presta a su posición en el ordenamiento en su conjunto una vis específica, no obstante su condición formal de Ley ordinaria. De otro lado, el hecho de que las entidades locales, no obstante su inequívoca sustancia política, desplieguen su capacidad en la esfera de lo administrativo, justifica tanto esta última condición del marco definidor de su autonomía, como la identificación del título constitucional para su establecimiento en el artículo 149.1, apartado 18, en relación con el 148.1, apartado 2.º, del texto fundamental».

Article 25:

«1. El Municipio, para la gestión de sus intereses y en el ámbito de sus competencias, puede promover actividades y prestar los servicios públicos que contribuyan a satisfacer las necesidades y aspiraciones de la comunidad vecinal en los términos previstos en este artículo.

2. El Municipio ejercerá en todo caso como competencias propias, en los términos de la legislación del Estado y de las Comunidades Autónomas, en las siguientes materias:

(...)

3. Las competencias municipales en las materias enunciadas en este artículo se determinarán por Ley debiendo evaluar la conveniencia de la implantación de servicios locales conforme a los principios de descentralización, eficiencia, estabilidad y sostenibilidad financiera.

5. La Ley determinará la competencia municipal propia de que se trate, garantizando que no se produce una atribución simultánea de la misma competencia a otra Administración Pública».

1. Tot i la reforma de la Llei de Racionalització i Sostenibilitat de l'Administració local (LRSAL) de la LBRL, i la no inclusió expressa de la cooperació internacional a l'article 25.2, la interpretació que en fa la majoria de la doctrina i la jurisprudència és que aquest article posseeix un caràcter obert, resultant consegüentment admissible la fixació de competències pròpies a favor del municipi en relació amb matèries no previstes (STC 41/2016, de 3 de març) com en matèria de cooperació internacional, que inclou la defensa dels DDHH.
2. Cal que es respectin els principis d'autonomia municipal, eficiència, eficàcia i estabilitat pressupostària i els apartats 2 i 5 de l'article 25 LBRL, i els EEAA.
3. Com a referències doctrinals al respecte trobem, entre altres:
  - [FONT MONCLÚS, Joan Anton, GUTIÉRREZ BUSTILLO, Jesús, SAGALÉS GUILLAMÓN, Joan Ramon, "Dictamen jurídic sobre la competència dels municipis en matèria de cooperació internacional en el marc d'aplicació de la LRSCAL i sobre la justificació de les aportacions econòmiques que els ajuntaments tramiten a través dels fons català de cooperació al desenvolupament"](#).
  - DÍAZ GONZÁLEZ, Gustavo Manuel, *La acción exterior local. Bases constitucionales*. Tesis Doctoral, 2018.
  - FEMP, Dirección general de los servicios jurídicos, coordinación territorial e internacional, informe sobre "Competencias de las EE.LL en materia de Cooperación al desarrollo tras la entrada en vigor de la Ley 27/2013, de 27 de diciembre, de Racionalización y Sostenibilidad"
  - GARCÍA MATÍES, Rafael, "La cooperación internacional para el desarrollo por los entes locales, tras la reforma operada por la Ley 27/2013", REALA, número 4, julio-diciembre 2015, ISSN: 1989-8975 – DOI: <http://dx.doi.org/10.24965/reala.v0i4.10304>.

Ley 23/1998, de 7 de julio, de Cooperación Internacional para el Desarrollo

Norma vinculant amb rang legislatiu.

.....

Artículo 2. Principios.

«La política española de cooperación internacional para el desarrollo, inspirada en la Constitución, expresa la solidaridad del pueblo español con los países en desarrollo y, particularmente, con los pueblos más desfavorecidos de otras naciones y se basa en un amplio consenso político y social a escala nacional, de acuerdo con los siguientes principios:

- a) **El reconocimiento del ser humano en su dimensión individual y colectiva**, como protagonista y destinatario último de la política de cooperación para el desarrollo.
- b) **La defensa y promoción de los Derechos humanos y las libertades fundamentales, la paz, la democracia y la participación ciudadana** en condiciones de igualdad para mujeres y hombres y, en general, la no discriminación por razón de sexo, raza, cultura o religión, y el respeto a la diversidad.
- c) La necesidad de **promover un desarrollo humano global, interdependiente, participativo, sostenible y con equidad de género en todas las naciones**, procurando la aplicación del **principio de corresponsabilidad entre los Estados**, en orden a asegurar y potenciar la eficacia y coherencia de las políticas de cooperación al desarrollo en su objetivo de erradicar la pobreza en el mundo.
- d) La promoción de un crecimiento económico duradero y sostenible de los países acompañada de medidas que promuevan una redistribución equitativa de la riqueza para favorecer la mejora de las condiciones de vida y el acceso a los servicios sanitarios, educativos y culturales, así como el bienestar de sus poblaciones.
- e) **El respeto a los compromisos adoptados en el seno de los Organismos Internacionales».**

Artículo 3. Objetivos.

«La política de cooperación internacional para el desarrollo es parte de la acción exterior del Estado y se basa en el **principio de unidad de acción del Estado en el exterior**.

El principio de unidad de acción del Estado en el exterior se aplicará conforme a la normativa vigente y en el marco de las **competencias de las distintas Administraciones públicas**.

La política de cooperación internacional para el desarrollo determinará estrategias y acciones dirigidas a la promoción del desarrollo sostenible humano, social y económico para contribuir a la erradicación de la pobreza en el mundo a través de los siguientes objetivos:

- a) Fomentar con recursos humanos y materiales el desarrollo de los países más desfavorecidos para que puedan alcanzar un crecimiento económico con un reparto más equitativo de los frutos del desarrollo, favoreciendo las condiciones para el logro de un desarrollo autosostenido a partir de las propias capacidades de los beneficiarios, propiciando una mejora en el nivel de vida de las poblaciones beneficiarias, en general, y de sus capas más necesitadas, en particular, y promoviendo mayores garantías de estabilidad y participación democrática en el marco del respeto a los derechos humanos y las libertades fundamentales de mujeres y hombres.
- b) Contribuir a un mayor equilibrio en las relaciones políticas, estratégicas, económicas y comerciales, promoviendo así un marco de estabilidad y seguridad que garantice la paz internacional.
- c) Prevenir y atender situaciones de emergencia mediante la prestación de acciones de ayuda humanitaria.
- d) Favorecer la instauración y consolidación de los regímenes democráticos y el respeto

de los derechos humanos y de las libertades fundamentales.

e) *Impulsar las relaciones políticas, económicas y culturales con los países en vías de desarrollo, desde la coherencia con los principios y demás objetivos de la cooperación».*

Artículo 4. Principio de coherencia.

«Los principios y objetivos señalados en los artículos anteriores informarán todas las políticas que apliquen las Administraciones públicas en el marco de sus respectivas competencias y que puedan afectar a los países en vías de desarrollo».

Artículo 5. Prioridades.

*«La política española de cooperación para el desarrollo, como reflejo de la diversidad de situaciones sobre las que opera y del diferente grado de urgencia para acometer las acciones de intervención concretas, se articula en torno a **dos ejes de prioridades** que determinarán sus líneas de actuación preferente:*

a) **Geográficas**, orientadas a las regiones y países que serán objeto preferente de la cooperación española.

b) **Sectoriales**, dirigidas a determinados ámbitos de actuación preferente.

*La definición de estas prioridades, que serán establecidas periódicamente en los sucesivos **Planes Directores** cuatrienales a que se refiere el artículo 8, responderá a los objetivos de la política exterior del Estado, tendrá en cuenta las consideraciones señaladas en el artículo anterior, y aplicará especial atención a la cooperación con los países de menor desarrollo económico y social, y dentro de éstos a los sectores más desfavorecidos».*

Artículo 6. Prioridades geográficas.

*«1. **Marco bilateral.** Sin perjuicio del establecimiento de otras áreas territoriales según lo establecido en el artículo 5, se considerarán como áreas geográficas de actuación preferente a los países de **Iberoamérica, los países árabes del norte de África y de Oriente Medio**, así como aquellos otros de menor desarrollo con los que España mantenga especiales vínculos de carácter histórico o cultural.*

*2. **Marco multilateral.** España impulsará la coherencia de las políticas comunitarias, la progresiva construcción de la política de cooperación al desarrollo de la Unión Europea y contribuirá a su eficaz aplicación y ejecución, con especial atención a los países y áreas mencionadas en el apartado anterior.*

Por otra parte, España participará activamente en los Organismos internacionales de Cooperación para el Desarrollo de los que sea miembro, tanto financieros como no financieros, y colaborará en la consecución de sus objetivos adoptando las medidas que resulten más adecuadas».

Artículo 7. Prioridades sectoriales.

*«La política española de cooperación internacional para el desarrollo, en su objetivo de **luchar contra la pobreza** en todas sus manifestaciones, se orientará especialmente a las siguientes prioridades sectoriales:*

- a) *Servicios sociales básicos, con especial incidencia en salud, saneamiento, educación, obtención de la seguridad alimentaria y formación de recursos humanos.*
- b) *Dotación, mejora o ampliación de infraestructuras. Desarrollo de la base productiva y fomento del sector privado.*
- c) *Protección y respeto de los derechos humanos, igualdad de oportunidades, no discriminación y accesibilidad universal de las personas con discapacidad, participación e integración social de la mujer y defensa de los grupos de población más vulnerables (menores, con especial atención a la erradicación de la explotación laboral infantil, refugiados, desplazados, retornados, indígenas, minorías).***
- d) *Fortalecimiento de las estructuras democráticas y de la sociedad civil y apoyo a las instituciones, especialmente las más próximas al ciudadano.***
- e) *Protección y mejora de la calidad del medio ambiente, conservación racional y utilización renovable y sostenible de la biodiversidad.*
- f) *Cultura, con especial incidencia en la defensa de los aspectos que definan la identidad cultural dirigida al desarrollo endógeno y los que favorezcan la promoción cultural y el libre acceso a equipamientos y servicios culturales de todos los sectores de la población potencialmente beneficiaria.*
- g) *Desarrollo de la investigación científica y tecnológica y su aplicación a los proyectos de cooperación para el desarrollo».*

Artículo 10. Cooperación técnica.

«La cooperación técnica para el desarrollo incluye cualquier modalidad de asistencia dirigida a la formación de recursos humanos del país receptor, mejorando sus niveles de instrucción, adiestramiento, cualificación y capacidades técnicas y productivas en los ámbitos institucional, administrativo, económico, sanitario, social, cultural, educativo, científico o tecnológico.

La cooperación técnica se articula mediante programas y proyectos de refuerzo de formación y capacitación en todos los sectores y niveles, y mediante programas y proyectos de asesoramiento técnico con asistencia de expertos, agentes sociales, organizaciones no gubernamentales, empresas españolas, aportación de estudios o transferencia de tecnologías».

Artículo 11. Cooperación económica y financiera.

«La cooperación económica se expresa a través de aportaciones destinadas a proyectos de inversión para el aumento del capital físico de los países beneficiarios y a proyectos de ayuda a los sectores económicos (agroalimentario, educativo, sanitario, infraestructuras, transporte y otros).

La cooperación financiera se manifiesta a través de contribuciones oficiales a organismos internacionales de carácter económico y financiero, acuerdos financieros de alivio o condonación de deuda suscritos por vía bilateral o multilateral, donaciones, préstamos o ayudas instrumentadas para que los países receptores puedan afrontar dificultades coyunturales de ajuste en sus balanzas de pagos, y los establecidos en términos concesionales a los que se refiere el artículo 28, así como dotaciones a los ya existentes

fondos de ayuda al equipamiento, gestionados directamente por la Agencia Española de Cooperación Internacional con cargo a su propio presupuesto».

Art. 12 Ayuda humanitària.

«La ayuda humanitaria consiste en el envío urgente, con carácter no discriminado, del material de socorro necesario, incluida la ayuda alimentaria de emergencia, para proteger vidas humanas y aliviar la situación de las poblaciones víctimas de catástrofe natural o causadas por el hombre o que padecen una situación de conflicto bélico. Esta ayuda la llevan a cabo las Administraciones públicas directamente o a través de organizaciones no gubernamentales y Organismos internacionales.

La ayuda humanitaria podrá dar paso a actividades de rehabilitación, de reconstrucción de infraestructuras, restablecimiento institucional o de reinserción de poblaciones afectadas, debiendo promoverse la mayor coordinación posible entre las entidades que colaboren y respecto de las instituciones u organizaciones locales, a fin de tener en cuenta los objetivos del desarrollo a medio y largo plazo. Incluye asimismo este instrumento, la aportación de productos alimenticios y de implementos e insumos agrícolas a países en desarrollo con problemas de insuficiencia alimentaria, con el fin de potenciar su autoabastecimiento y garantizar su seguridad alimentaria, como base de su proceso de desarrollo.

La cooperación española promoverá el respeto al derecho humanitario y asimismo apoyará en este ámbito medidas para la prevención y resolución de conflictos, incluyendo las operaciones de mantenimiento y consolidación de la paz, instrumentadas por medio de acuerdos bilaterales o multilaterales».

Artículo 20. Cooperación para el desarrollo de las Comunidades Autónomas y Entidades locales.

«1. **La cooperación para el desarrollo que se realice desde las Comunidades Autónomas y las Entidades locales, expresión solidaria de sus respectivas sociedades,** se inspira en los principios, objetivos y prioridades establecidas en la sección 2.ª del capítulo I de la presente Ley.

2. La acción de dichas entidades en la cooperación para el desarrollo se basa en los principios de autonomía presupuestaria y autorresponsabilidad en su desarrollo y ejecución, debiendo respetar las líneas generales y directrices básicas establecidas por el Congreso de los Diputados a que se refiere el artículo 15.1 de la presente Ley y el principio de colaboración entre Administraciones públicas en cuanto al acceso y participación de la información y máximo aprovechamiento de los recursos públicos».

Artículo 23. La Comisión Interterritorial de Cooperación para el Desarrollo.

«1. La Comisión Interterritorial de Cooperación es el órgano de coordinación, concertación y colaboración entre las Administraciones públicas que ejecuten gastos computables como ayuda oficial al desarrollo.

2. Las funciones de la Comisión se dirigirán a promover los siguientes objetivos:

a) La coherencia y complementariedad de las actividades que realicen las Administraciones públicas en el ámbito de la cooperación para el desarrollo.

b) El mayor grado de eficacia y eficiencia en la identificación, formulación y ejecución de programas y proyectos de cooperación al desarrollo impulsados por las distintas Administraciones públicas, plenamente autónomas a esos efectos, en el marco de sus respectivas competencias.

c) La participación de las Administraciones públicas en la formación del Plan Director así como en la definición de sus prioridades.

3. Reglamentariamente se regulará su composición y funcionamiento, garantizándose la presencia e intervención de las Comunidades Autónomas, Entidades locales o de aquellas instancias de coordinación supramunicipal en quien éstos expresamente deleguen».

V plan director de la cooperación española 2018/2021 AECID

Aprovat per acord del Consell de Ministres el 24 de març de 2018, però sense publicar al BOE, per tant, no és vinculant.

.....

«La COD que realizan las CCAA y las EELL (provincias, cabildos, diputaciones, mancomunidades y municipios) se integra en sentido extenso en la CE. Es muy reconocida por su elevado volumen, su importante valor añadido como expresión de la diversidad de sensibilidades y pluralidad de intereses existentes en España, y por su cercanía a la ciudadanía. Es especialmente pertinente además en la asistencia técnica y el diálogo sobre políticas en sus ámbitos competenciales propios. Más allá de aportar cerca del cincuenta por ciento de los recursos canalizados a través de ONGD, lo que la convierte en pieza imprescindible para el sostenimiento del tejido asociativo español, y un porcentaje similar del total dedicado a la EpD y la sensibilización de la ciudadanía, la COD es un elemento de transformación social y política en el territorio de primer orden. Se acogen con satisfacción los actuales procesos de recuperación presupuestaria y renovación de la planificación estratégica de la COD como expresión de la solidaridad global de la cooperación española.

La Agenda 2030 exige una articulación multinivel y multiactor, que compromete por tanto al conjunto de los poderes públicos, al nivel local, regional, nacional e internacional. Es esencial el papel de todos ellos para la localización de los 17 ODS y sus 169 metas en cada uno de los distintos territorios y promover en consecuencia una transformación de la vida de sus habitantes.

Este V PD profundizará en la necesidad de mayor concertación, colaboración y coordinación entre todas las AAPP para avanzar en la coherencia, complementariedad, eficacia y eficiencia de las intervenciones de cooperación. (...) Se reconoce, así mismo, el papel de la FEMP en el apoyo a la cooperación descentralizada pública local, lo que repercute directamente en el fomento de municipios más sostenibles, más transparentes, contribuyendo a ofrecer una mejor calidad de vida de sus ciudadanos.

Se afianzarán las herramientas de coordinación, especialmente los convenios marco y de colaboración entre la SECIPIC, las CCAA y la Federación Española de Municipios y Provincias, así como la programación conjunta en acción humanitaria. (...) Se fomentarán los hermanamientos entre municipios de España y de los países socios, los partenariados con empresas locales y regionales, y el mejor aprovechamiento de las capacidades autonómicas y locales en el desarrollo de actuaciones de cooperación delegada». (p.41)

Anteproyecto de Ley de Cooperación para el Desarrollo Sostenible y la Solidaridad Global (texto de 04.05.2022)

En tràmit parlamentari (hauria d'aprovar-se el 2022) Si s'aprova derogaria la llei 23/1998, de Cooperació Internacional pel Desenvolupament.

Exposición de motivos:

«(...) Ese sistema expresa también el modelo territorial y de gobernanza de España, y el importante papel de las comunidades autónomas y los entes locales en el ámbito de la cooperación. El papel relevante de las comunidades autónomas y los entes locales radica en su trayectoria y su capacidad de generar alianzas y movilizar a los actores y las capacidades económicas y sociales y el conocimiento experto presente en sus respectivos territorios, así como el de las propias administraciones en las áreas de política pública en las que gozan de competencias y capacidades, y promover la participación social en sus respectivos territorios. Ello representa un activo del sistema en tanto que le otorga un carácter más plural, descentralizado y abierto a la participación de los diferentes territorios y la Sociedad».

«El capítulo III compuesto por tres secciones, está dedicado a los órganos competentes en la formulación de la política de cooperación para el desarrollo sostenible, entre los cuales se cuentan el Congreso de los Diputados y el Senado (sección Primera), el Gobierno (sección Segunda), y los órganos de coordinación y consulta (sección Tercera), en concreto el Consejo Superior de Cooperación para el Desarrollo Sostenible y la Solidaridad Global; la Comisión Interministerial de Coordinación de la Cooperación para el Desarrollo Sostenible y la Solidaridad Global, como instancia de coordinación de la Administración General del Estado; y la Conferencia Sectorial para el Desarrollo Sostenible y la Solidaridad Global, que refuerza la participación y coordinación con las comunidades autónomas y entes locales a través de una Conferencia Sectorial, de forma que los mandatos de la ley abarquen al conjunto de actuaciones y recursos de la acción exterior de España en favor del desarrollo sostenible.

De esta forma, la ley define con precisión el sistema español de cooperación para el desarrollo sostenible, que actúa bajo la dirección del Gobierno a través del Ministerio de Asuntos Exteriores, Unión Europea y Cooperación. Ese sistema comprende las actuaciones en materia de desarrollo sostenible de ese ministerio y sus órganos dependientes, de manera directa. También comprende los marcos de gobernanza con los que se asegura una actuación coordinada del conjunto de la Administración

General del Estado y el sector público estatal, y la colaboración y coordinación con las comunidades autónomas, en el marco de sus respectivas competencias, y con los entes locales, y otros actores públicos, privados y de la economía social (...)»

«A su vez, la sección Segunda se refiere a la cooperación descentralizada de las comunidades autónomas y entidades locales, reconociendo sus capacidades, aporte y valor diferencial como expresión plural y solidaria, y como vía de participación en el sistema de la cooperación española de sus administraciones y sociedades».

Artículo 1. Objeto, definición y ámbito de aplicación

«(...) 3. Esta política se despliega a través del sistema español de cooperación para el desarrollo sostenible, que comprende, en cuanto a sus actuaciones en los ámbitos mencionados, al Ministerio de Asuntos Exteriores, Unión Europea y Cooperación -de manera directa y en coordinación con el conjunto de la Administración General del Estado y el sector público estatal y otras entidades de las que es partícipe -; a las comunidades autónomas y los entes locales; así como a los marcos de gobernanza y formas de colaboración entre dichas Administraciones en el marco de sus respectivas competencias, y con otros actores públicos, privados y de la economía social».

«(...) 6. (...)En aplicación del principio de corresponsabilidad, y de manera coordinada entre todas las Administraciones, para alcanzar ese objetivo se contemplarán, a través de una planificación indicativa plurianual, las asignaciones necesarias en los Presupuestos Generales del Estado basadas en las disponibilidades presupuestarias de cada ejercicio, así como las que realicen a partir de sus propios presupuestos las comunidades autónomas, los entes locales, y otras entidades públicas cuyos aportes sean susceptibles de ser contabilizados como AOD».

Artículo 2. Principios

«(...) 4. Todo lo expuesto contribuye a la eficacia del desarrollo, a partir de los principios de la Alianza Global para la Cooperación Eficaz al Desarrollo: protagonismo nacional de los países socios en la definición de prioridades del desarrollo; asociaciones para el desarrollo inclusivas, con transparencia y responsabilidad mutua; orientación a resultados, y, en los marcos internacional, europeo y español, con comunidades autónomas y entes locales, una adecuada coordinación, complementariedad y división del trabajo, así como la progresiva armonización y simplificación de los procedimientos de gestión».

Artículo 3. Coherencia de políticas para el desarrollo sostenible

«(...) España se compromete a incorporar los objetivos de la cooperación para el desarrollo sostenible, con un enfoque de la administración en su conjunto, en todas las políticas internas y externas que aplique y que puedan tener repercusiones en los países en desarrollo y en el desarrollo sostenible global, en particular en el marco de la acción exterior de la Unión Europea y española. Se trabajará con las comunidades autónomas y los entes locales, así como en la Unión Europea y en los foros internacionales, para fomentar la CPDS en todos los ámbitos; se fortalecerá el diálogo con los países socios en este ámbito, y se prestará apoyo a sus esfuerzos para garantizar la coherencia de sus políticas en favor del desarrollo sostenible».

Artículo 6. Planificación

«4. El Plan Director será elaborado por el Ministerio de Asuntos Exteriores, Unión Europea y Cooperación, a través de la Secretaría de Estado de Cooperación Internacional, con la participación de otras instituciones del sistema español de cooperación al desarrollo sostenible: otros departamentos ministeriales, comunidades autónomas y entes locales, y aquellos actores representados en el Consejo Superior de Cooperación para el Desarrollo Sostenible y la Solidaridad Global».

Artículo 13. La acción humanitaria

«5. (...) A través de la Agencia Española de Cooperación Internacional para el Desarrollo (en adelante, AECID) se establecerán los lineamientos de política, los mecanismos de programación, gestión, seguimiento y coordinación, los procedimientos operacionales y de seguridad en los países y territorios en los que se actúe, así como las capacidades necesarias para asegurar una respuesta ágil y eficaz, abierta a la participación de otros ministerios y entidades de la Administración General del Estado, así como de las comunidades autónomas y los entes locales, las ONG, las empresas y las fundaciones corporativas, y la comunidad científica, y que se asegure la adecuada coordinación entre todos los actores».

Artículo 28. El Consejo Superior de Cooperación para el Desarrollo Sostenible y la Solidaridad Global.

«El Consejo Superior de Cooperación para el Desarrollo Sostenible y la Solidaridad Global es el órgano del Gobierno para la coordinación general de todas las entidades del sistema español de cooperación al desarrollo dentro de la Administración General del Estado que ejecutan programas, proyectos y acciones de cooperación para el desarrollo sostenible, velando por la aplicación de los principios enunciados en el artículo 12 y una actuación con enfoque de conjunto del gobierno.

Asimismo, el órgano asegura la participación, deliberación y consulta con otros actores del sistema de la cooperación española. En el Consejo Superior participarán los agentes sociales, las organizaciones no gubernamentales de desarrollo y de derechos humanos, una representación de la cooperación descentralizada, que, en el caso de la local serán representantes de los fondos de solidaridad, o de redes de entes locales que ejecutan AOD, las universidades, y otras instituciones y organismos de carácter privado y de la sociedad civil, así como personas expertas independientes».

Artículo 30. Conferencia Sectorial de Cooperación para el Desarrollo Sostenible y la Solidaridad Global.

«(...) 2. Forman parte de la Conferencia Sectorial de Cooperación para el Desarrollo Sostenible y la Solidaridad Global la persona titular del Ministerio de Asuntos Exteriores, Unión Europea y Cooperación, que lo preside, y los correspondientes miembros de los Consejos de Gobierno, en representación de las comunidades autónomas y de las ciudades con Estatuto de Autonomía, competentes en materia de cooperación para el desarrollo sostenible global. En función de los temas a tratar serán invitados a las sesiones de la Conferencia Sectorial las personas titulares de los departamentos ministeriales o las personas expertas que determine su presidencia. Asimismo, podrán asistir, sin ostentar

por ello la condición de miembros, dos representantes de la Federación Española de Municipios y Provincias, que deberán ser cargos electos o, en su caso, uno de ellos represente a los fondos de cooperación y solidaridad de los entes locales».

« 3. La Conferencia Sectorial de Cooperación para el Desarrollo Sostenible y la Solidaridad Global funciona en Pleno y en Comisión Permanente. Corresponderán, en todo caso, a este órgano, las siguientes funciones: (...) b) Asegurar la participación de las comunidades autónomas y los entes locales en la elaboración del Plan Director, así como en la definición de sus prioridades; c) De acuerdo con los principios de la Alianza Global para la Cooperación Eficaz al Desarrollo, definir la contribución de las comunidades autónomas y los entes locales a la elaboración de las Comunicaciones anuales de Cooperación, a los Marcos de Asociación y Alianzas País para el desarrollo sostenible; a los Marcos de Asociación Estratégica Multilateral; y las Estrategias Temáticas para el Desarrollo Sostenible, en favor de una mayor coordinación, complementariedad y coherencia».

Artículo 35. La cooperación descentralizada.

«1. La cooperación descentralizada es el conjunto de programas, proyectos y acciones en materia de cooperación para el desarrollo sostenible que se realiza desde las comunidades autónomas, y los **entes locales (ayuntamientos, diputaciones provinciales y forales, cabildos y consejos insulares), en el marco de sus competencias, y la que desarrollan las entidades locales, que esta ley reconoce de manera expresa.** La cooperación descentralizada es una de las señas de identidad y fortalezas de la cooperación al desarrollo sostenible española y expresión solidaria sus respectivas sociedades, y del papel de estas Administraciones en el sistema español de cooperación para el desarrollo, reconocidas a través de esta ley y de la Ley 2/2014, de 25 de marzo, de la Acción y del Servicio Exterior del Estado.

2. Se impulsará el diálogo y la colaboración con los de la cooperación descentralizada en torno a los principios, objetivos y prioridades establecidos en esta ley, en particular los contemplados en la Alianza Global para la Cooperación Eficaz al Desarrollo, a fin de promover una cooperación más coordinada y eficaz y la participación de la [...] ¹⁸

3. La política de cooperación de las comunidades autónomas y los entes locales forma parte de la acción exterior del Estado, y como tal sus acciones y aportes contribuyen al logro de los objetivos de la política española de cooperación al desarrollo sostenible. La acción de dichos actores en la cooperación para el desarrollo sostenible deberá respetar en su ejercicio las líneas generales y directrices básicas establecidas por el Congreso de los Diputados a que se refiere el artículo 23.1 de esta ley, lo establecido en la Ley 2/2014, de 25 de marzo, de la Acción y del Servicio Exterior del Estado, y el principio de colaboración entre Administraciones públicas en cuanto al acceso y participación de la información y máximo aprovechamiento de los recursos públicos.

4. En aras de una mayor eficacia de su actividad en los países socios, y sin perjuicio de sus competencias y autonomía, los actores de la cooperación descentralizada contarán con el apoyo de la AECID en materia de información, programación e implementación de sus programas y proyectos, conforme a lo establecido en el artículo 31.3.

---

18 La frase está inacabada perquè així consta a l'avantprojecte de llei.

5. Se reconoce la especial capacidad de las comunidades autónomas y los entes locales, directamente o a través de otros actores, singularmente de las ONGD, centros educativos y universidades, para realizar tareas de Educación para el desarrollo sostenible y la Ciudadanía Global».

Artículo 37. La cooperación de los entes locales.

Esta ley reconoce el importante papel de la cooperación de las entidades locales en el sistema de la cooperación española para el desarrollo sostenible global a partir de su trayectoria y capacidad de generar alianzas, movilizar a los actores y las capacidades económicas y sociales y el conocimiento experto, así como el de las propias administraciones locales, en las áreas en las que gozan de competencias y capacidades, y promover la participación social y la democracia en el ámbito local.

Esta cooperación podrá ejercerse también a través de fondos municipales de cooperación o de otras entidades.

Aquesta norma incorpora els Objectius de Desenvolupament del Mileni (ODM) de l'any 2000, la Declaració de París (2005), els fòrums d'alt nivell d'Accra (2008) i Busan (2011), l'articulació de l'Aliança Global per la Cooperació Eficax i el Desenvolupament i, més recentment, l'adopció el 2015 de l'Agenda 2030 de Desenvolupament Sostenible, l'Acord de París, sobre el Canvi Climàtic, l'Agenda d'Acció d'Addis Abeba i del Marc de Sendai per la Reducció del Risc de Desastres, així com l'aprovació l'any 2017 del Consens Europeu de Desenvolupament.

Ley 9/2017, de 8 de noviembre, de Contratos del Sector Público

Norma vinculant amb rang legislatiu.

.....

Preámbulo

«Además, con el ánimo de favorecer el respeto hacia los derechos humanos, y en especial hacia los derechos laborales básicos de las personas trabajadoras y de los pequeños productores de países en vías de desarrollo, se introduce la posibilidad de que tanto los criterios de adjudicación como las condiciones especiales de ejecución incorporen aspectos sociales del proceso de producción y comercialización referidos a las obras, suministros o servicios que hayan de facilitarse con arreglo al contrato de que se trate, y en especial podrá exigirse que dicho proceso cumpla los principios de comercio justo que establece la Resolución del Parlamento Europeo sobre comercio justo y desarrollo (2005/2245(INI)) en su apartado 2».

Artículo 1. Objeto y finalidad

«3. En toda contratación pública se incorporarán de manera transversal y preceptiva criterios sociales y medioambientales siempre que guarde relación con el objeto del contrato, en la convicción de que su inclusión proporciona una mejor relación calidad-precio en la prestación contractual, así como una mayor y mejor eficiencia en la utilización de los fondos públicos. Igualmente se facilitará el acceso a la contratación pública de las pequeñas y medianas empresas, así como de las empresas de economía social».

Artículo 28. Necesidad e idoneidad del contrato y eficiencia en la contratación.

«(...) 2. Las entidades del sector público velarán por la eficiencia y el mantenimiento de los términos acordados en la ejecución de los procesos de contratación pública, favorecerán la agilización de trámites, valorarán la incorporación de consideraciones sociales, medioambientales y de innovación como aspectos positivos en los procedimientos de contratación pública y promoverán la participación de la pequeña y mediana empresa y el acceso sin coste a la información, en los términos previstos en la presente Ley».

Artículo 126. Reglas para el establecimiento de prescripciones técnicas.

Art. 145. Requisitos y clases de criterios de adjudicación del contrato.

«(...) 2. (...) Las características sociales del contrato se referirán, entre otras, a las siguientes finalidades: al fomento de la integración social de personas con discapacidad, personas desfavorecidas o miembros de grupos vulnerables entre las personas asignadas a la ejecución del contrato y, en general, la inserción sociolaboral de personas con discapacidad o en situación o riesgo de exclusión social; la subcontratación con Centros Especiales de Empleo o Empresas de Inserción; los planes de igualdad de género que se apliquen en la ejecución del contrato y, en general, la igualdad entre mujeres y hombres; el fomento de la contratación femenina; la conciliación de la vida laboral, personal y familiar; la mejora de las condiciones laborales y salariales; la estabilidad en el empleo; la contratación de un mayor número de personas para la ejecución del contrato; la formación y la protección de la salud y la seguridad en el trabajo; la aplicación de criterios éticos y de responsabilidad social a la prestación contractual; o los criterios referidos al suministro o a la utilización de productos basados en un comercio equitativo durante la ejecución del contrato».

Artículo 202. Condiciones especiales de ejecución del contrato de carácter social, ético, medioambiental o de otro orden.

«1. Los órganos de contratación podrán establecer condiciones especiales en relación con la ejecución del contrato, siempre que estén vinculadas al objeto del contrato, en el sentido del artículo 145, no sean directa o indirectamente discriminatorias, sean compatibles con el Derecho de la Unión Europea y se indiquen en el anuncio de licitación y en los pliegos.

En todo caso, será obligatorio el establecimiento en el pliego de cláusulas administrativas particulares de al menos una de las condiciones especiales de ejecución de entre las que enumera el apartado siguiente. (...)».

«2. Estas condiciones de ejecución podrán referirse, en especial, a consideraciones económicas, relacionadas con la innovación, de tipo medioambiental o de tipo social.

En particular, se podrán establecer, entre otras, consideraciones de tipo medioambiental que persigan: la reducción de las emisiones de gases de efecto invernadero, contribuyéndose así a dar cumplimiento al objetivo que establece el artículo 88 de la Ley 2/2011, de 4 de marzo, de Economía Sostenible; el mantenimiento o mejora de los valores medioambientales que puedan verse afectados por la ejecución del contrato; una gestión más sostenible del agua; el fomento del uso de las energías renovables; la promoción del reciclado de productos y el uso de envases reutilizables; o el impulso de la entrega de productos a granel y la producción ecológica.

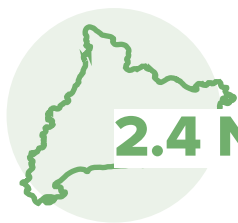
Las consideraciones de tipo social o relativas al empleo, podrán introducirse, entre otras, con alguna de las siguientes finalidades:

(...) o garantizar el respeto a los derechos laborales básicos a lo largo de la cadena de producción mediante la exigencia del cumplimiento de las Convenciones fundamentales de la Organización Internacional del Trabajo, incluidas aquellas consideraciones que busquen favorecer a los pequeños productores de países en desarrollo, con los que se mantienen relaciones comerciales que les son favorables tales como el pago de un precio mínimo y una prima a los productores o una mayor transparencia y trazabilidad de toda la cadena comercial».

“ Protecció i respecte als Drets Humans, igualtat d'oportunitats, no discriminació i accessibilitat universal de les persones amb discapacitat, participació i integració social de la dona i defensa dels grups de població més vulnerables (menors, amb especial atenció a l'erradicació de l'explotació laboral infantil, refugiats, desplaçats, retornats, indígenes i minories). ”

Artículo 7. Prioridades sectoriales.- Ley 23/1998, de 7 de julio, de Cooperación Internacional para el Desarrollo

2.4 Normes Autònòmiques Catalanes

Vinculació jurídica

Extracte

Comentari

Estatut d'Autonomia de Catalunya, 2006

Norma vinculant amb rang legislatiu.

Article 51. Cooperació al foment de la pau i cooperació al desenvolupament

«1. La Generalitat ha de promoure la cultura de la pau i accions de foment de la pau al món.

2. La Generalitat ha de promoure accions i polítiques de cooperació al desenvolupament dels pobles i ha d'establir programes d'ajut humanitari d'emergència».

Decret legislatiu 2/2003, de 28 d'abril, pel qual s'aprova el Text refós de la Llei municipal i de règim local de Catalunya

Norma vinculant amb rang legislatiu.

Capítol II

Les competències municipals

Article 66. Competències municipals i locals

«1. El municipi, per a la gestió dels seus interessos i en l'àmbit de les seves competències, pot promoure tota mena d'activitats i prestar tots els serveis públics que contribueixin a satisfer les necessitats i les aspiracions de la comunitat de veïns.

2. Els ens locals tenen competències en els àmbits de la participació ciutadana, de l'autoorganització, de la identitat i la representació locals, de la sostenibilitat ambiental i la gestió territorial, de la cohesió social, de les infraestructures de mobilitat, de la connectivitat, de la tecnologia de la informació i de la comunicació, dels abastaments energètics i de la gestió de recursos econòmics, amb l'abast que fixen aquesta Llei i la legislació sectorial respectiva.

3. El municipi té competències pròpies en les matèries següents:

- a) La seguretat en llocs públics.

- b) L'ordenació del trànsit de vehicles i de persones en les vies urbanes.
- c) La protecció civil, la prevenció i l'extinció d'incendis.
- d) L'ordenació, la gestió, l'execució i la disciplina urbanístiques; la promoció i la gestió d'habitatges; els parcs i els jardins, la pavimentació de vies públiques urbanes i la conservació de camins i vies rurals.
- e) El patrimoni historicoartístic.
- f) La protecció del medi.
- g) Els abastaments, els escorxadors, les fires, els mercats i la defensa d'usuaris i de consumidors.
- h) La protecció de la salubritat pública.
- i) La participació en la gestió de l'atenció primària de la salut.
- j) Els cementiris i els serveis funeraris.
- k) La prestació dels serveis socials i la promoció i la reinserció socials.
- l) El subministrament d'aigua i l'enllumenat públic, els serveis de neteja viària, de recollida i tractament de residus, les clavegueres i el tractament d'aigües residuals.
- m) El transport públic de viatgers.
- n) Les activitats i les instal·lacions culturals i esportives, l'ocupació del lleure, el turisme.
- o) La participació en la programació de l'ensenyament i la cooperació amb l'administració educativa en la creació, la construcció i el manteniment dels centres docents públics; la intervenció en els òrgans de gestió dels centres docents i la participació en la vigilància del compliment de l'escolaritat obligatòria.

4. En els àmbits materials a què es refereix l'apartat 2, les lleis han de determinar les competències dels municipis, segons:

- a) Els principis de descentralització, autonomia, subsidiarietat i de màxima proximitat de la gestió administrativa als ciutadans.
- b) La capacitat de gestió dels municipis, amb una consideració especial a llur demografia i als sotmesos a règim municipal especial.
- c) Les característiques pròpies de cada activitat pública.
- d) El principi d'igualtat del ciutadans en l'accés als serveis públics».

Article 70

«Delegació de competències de la Generalitat

1. El municipi pot exercir competències delegades per l'Administració de la Generalitat en els termes establerts per les lleis.

Article 71

Activitats complementàries

1. Per a la gestió dels seus interessos, el municipi també pot exercir activitats complementàries de les pròpies d'altres administracions públiques i, en particular, les relatives a:

- a) L'educació.
- b) La cultura, la joventut i l'esport.
- c) La promoció de la dona.
- d) L'habitatge.
- e) La sanitat.
- f) La protecció del medi.
- g) L'ocupació i la lluita contra l'atur.
- h) Els arxius, les biblioteques, els museus, els conservatoris de música i els centres de belles arts.
- i) El foment de les estructures agràries i la prestació de serveis d'interès públic agrari.

2. Per a la realització d'aquestes activitats, els municipis poden exercir les potestats d'execució que no estiguin atribuïdes per la legislació a altres administracions públiques, inclosa, si s'escau, la de dictar reglaments interns d'organització dels serveis corresponents».

Llei 26/2001, de 31 de desembre, de cooperació al desenvolupament

Norma vinculant amb rang legislatiu.

.....

Preàmbul

«(...) La pau, la llibertat, la dignitat de la persona, el treball, la justícia i el respecte al pluralisme són valors que fonamenten la convivència i el progrés. **Aquests valors s'han de projectar internacionalment per mitjà de les iniciatives de cooperació i solidaritat internacionals de la comunitat catalana per al desenvolupament, integrada per un teixit vibrant d'agents de cooperació l'acció dels quals ha d'ésser reconeguda, impulsada i complementada per l'activitat de la Generalitat i dels ens locals de Catalunya.** (...)».

«(...) En el context institucional actual, el compromís per la solidaritat i el desenvolupament s'expressa, d'una banda, en la contribució fiscal dels catalans als pressupostos de l'Estat espanyol aplicats a aquests àmbits. Això no ha tret, d'altra banda, que, des de la recuperació de la democràcia, tant la Generalitat com els ens locals hagin desplegat gradualment polítiques de cooperació que expressen la voluntat cívica de fer una Catalunya més solidària i oberta als problemes globals actuals.(...)».

«(...) Aquesta Llei s'aplica, tot respectant els principis, els objectius i les prioritats de la política espanyola establerta per la Llei de l'Estat 23/1998, a l'activitat de cooperació

al desenvolupament feta per la Generalitat, la qual comprèn, no sols les actuacions directament orientades a produir desenvolupament en els països beneficiaris, sinó també les orientades a augmentar la conscienciació i el grau de compromís dels catalans per la solidaritat internacional i el desenvolupament. Aquesta Llei regula la cooperació al desenvolupament feta des de la Generalitat, per bé que disposa que els valors, les finalitats i els principis ordenadors de la cooperació informin també les actuacions dels ens locals de Catalunya, i estableix els mecanismes de coordinació, col·laboració i cooperació amb aquests. La cooperació internacional que regula aquesta Llei s'ha d'entendre sens perjudici de la competència exclusiva de l'Estat en matèria de relacions internacionals a què es refereix l'article 149.1.3 de la Constitució. (...)».

«(...) Tant pel que fa a la formulació com a l'execució de la política de cooperació al desenvolupament, **aquesta Llei estableix un règim ampli de consulta, d'informació i participació per mitjà, principalment, del Consell de Cooperació al Desenvolupament, i també de coordinació i col·laboració amb els ens locals de Catalunya per mitjà de la comissió de coordinació corresponent.** Aquesta Llei estableix, a més, d'acord amb l'experiència adquirida en la seva aplicació, la creació d'una estructura organitzativa per a la gestió de la política de cooperació del Govern.(...)».

Article 2

Àmbit d'aplicació de la Llei

«1. Es regeixen per aquesta Llei totes les activitats de l'Administració de la Generalitat en matèria de cooperació al desenvolupament i de solidaritat internacional.

2. Els valors, les finalitats i els principis d'aquesta Llei informen l'activitat dels ens locals de Catalunya en matèria de cooperació al desenvolupament. Aquesta Llei regula també les relacions de coordinació, cooperació i col·laboració entre l'Administració de la Generalitat i els ens locals en aquesta matèria, dins el respecte degut a l'autonomia local».

Article 3

L'activitat de l'Administració de la Generalitat i dels ens locals en matèria de cooperació al desenvolupament i solidaritat internacional es guia pels valors següents:

- a) El reconeixement de l'ésser humà en la seva dimensió individual i col·lectiva, com a protagonista i destinatari últim de la política de cooperació pública al desenvolupament.
- b) El foment de la pau, la justícia, la igualtat i l'equitat en les relacions entre persones, pobles, cultures, nacions i estats, i també la prevenció i la solució pacífica dels conflictes i les tensions socials, i l'enfortiment i l'arrelament de la pau i de la convivència.**
- c) La promoció i la defensa dels Drets Humans i les llibertats fonamentals, indivisibles i interdependents, considerant la llibertat, la democràcia i la dignitat de la persona com a fonaments de tot l'esforç en pro del desenvolupament humà.**
- d) El reconeixement del dret dels pobles a la defensa i a la promoció de la cultura, la llengua i la identitat pròpies, i també dels valors de la convivència multicultural.**

- e) **La defensa i la promoció de les persones i els col·lectius més desfavorits o dels que pateixen discriminacions polítiques o econòmiques per raons de sexe, de raça o ètnia, de cultura o de religió.**
- f) El reconeixement dels drets econòmics, laborals i socials, del treball, l'empresa i el bon govern com a fonaments d'un desenvolupament econòmic durador, equitatiu i sostenible que incideixi també en la redistribució de la riquesa i en la justícia social.

Article 4

Finalitats

«1. L'activitat de l'Administració de la Generalitat i dels ens locals en matèria de cooperació i solidaritat internacional s'ha d'orientar a fomentar tant el desenvolupament humà com l'educació i el compromís cívic dels ciutadans de Catalunya en aquest àmbit.

2. L'activitat de l'Administració de la Generalitat i dels ens locals en matèria de cooperació al desenvolupament i solidaritat internacional ha d'impulsar el desenvolupament econòmic i el benestar social dels habitants dels països receptors de la cooperació, a fi que ells mateixos puguin instrumentar un sistema de desenvolupament sostenible econòmic i social en un període de temps raonable, i ha de tenir les finalitats següents:

- a) L'eradicació de la pobresa i, en especial, la facilitació de l'accés efectiu a tots els béns i els serveis necessaris per a la satisfacció de les necessitats humanes bàsiques.
- b) **El reconeixement i la protecció dels Drets Humans i les llibertats fonamentals individuals i col·lectius reconeguts internacionalment.**
- c) L'impuls d'un desenvolupament humà sostenible integrador de les seves dimensions democràtica, econòmica, social i mediambiental.
- d) **L'impuls de la igualtat d'oportunitats entre sexes en l'accés efectiu als recursos, als serveis, a l'educació i a la formació i, en especial, la potenciació de la plenitud dels Drets Humans i les llibertats fonamentals de les dones i dels infants.**
- e) **La defensa i la promoció de les identitats culturals dels pobles, inclosos el patrimoni lingüístic universal i el respecte a la pluralitat cultural.**
- f) La promoció de l'educació i la formació, especialment en els nivells bàsics i professionals, a fi d'afavorir la ciutadania, el bon govern, el desenvolupament de les capacitats productives i la instrucció de la població en general en qüestions relacionades amb la salut reproductiva.
- g) El foment del treball i de la capacitat d'emprendre i l'accés al coneixement científic, tecnològic i de gestió, com a motors del desenvolupament econòmic i social, i en especial la promoció de les empreses petites en els països en desenvolupament.
- h) **La contribució a eradicar les tensions i els conflictes socials i les seves causes, i també la promoció de la cultura de la pau i el diàleg intercultural i interreligiós.**
- i) **La contribució a prevenir i solucionar les situacions d'emergència.**

- j) **El suport als processos de democratització, assegurant el reforçament de les institucions i les capacitats d'acció col·lectiva necessàries per al bon govern** i la durabilitat del desenvolupament humà.
- k) **El suport a una participació equitativa de tots els països en el comerç internacional** i el desenvolupament d'instruments i de condicions que afavoreixin amb justícia el comerç dels països amb economies estructuralment més febles.

3. Per tal de fomentar el compromís i les capacitats dels ciutadans de Catalunya a favor del desenvolupament, l'Administració de la Generalitat i els ens locals han d'emprendre i fomentar actuacions orientades a:

- a) La informació, la sensibilització, l'educació i la formació necessàries per fomentar el compromís cívic per a la solidaritat i el desenvolupament i per millorar-ne el coneixement i les capacitats perquè es puguin fer efectius.
- b) L'impuls de la iniciativa i el foment de les capacitats dels agents de cooperació per formular i dur a terme programes i projectes de cooperació al desenvolupament, d'acord amb els valors i les finalitats d'aquesta Llei, i especialment la formació i la capacitació de voluntaris, cooperants i professionals per al treball especialitzat en aquest àmbit.
- c) L'impuls de l'estudi, la recerca i la generació de sistemes d'informació i bancs de coneixements interconnectats internacionalment que donin suport a l'activitat de cooperació al desenvolupament de les administracions públiques i dels agents de cooperació.
- d) L'impuls de la comunitat catalana per al desenvolupament per tal de facilitar l'intercanvi d'informació, idees i experiències, de compartir serveis i d'oferir suport a l'aprenentatge permanent dels seus membres, tot fomentant les relacions amb els països en desenvolupament i amb la comunitat internacional per al desenvolupament.
- e) **La promoció del comerç just i solidari per millorar el compromís de les institucions, les empreses i els consumidors a favor d'un comerç més equitatiu** amb els països en desenvolupament, i, consegüentment, l'impuls, en el conjunt de la societat de Catalunya, de propostes de **reflexió sobre la necessitat d'un consum sostenible i respectuós que possibiliti que tota la humanitat es pugui mantenir amb uns mínims bàsics de benestar**.

Article 6

Principis ordenadors

«L'activitat de l'Administració de la Generalitat i dels ens locals en matèria de cooperació al desenvolupament i solidaritat internacional s'atén als principis següents:

1. **Els principis de col·laboració i complementarietat entre els poders públics i les iniciatives solidàries i de cooperació al desenvolupament de la societat civil catalana.**
2. Els principis de transparència i informació i de participació dels agents de cooperació en l'activitat pública en aquest àmbit.

3. El principi de planificació de l'activitat pública.
4. El principi de coordinació de tota l'activitat de l'Administració de la Generalitat en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament.
5. Els principis d'eficàcia, eficiència i responsabilització en l'aplicació de les polítiques, els programes, els projectes i les actuacions en general, tant dels poders públics com dels agents de cooperació que utilitzin recursos públics amb finalitats de cooperació al desenvolupament.
6. Els principis de responsabilitat, participació i assumpció dels programes i els projectes per les comunitats o els governs dels països en desenvolupament i de concertació amb els agents de cooperació d'aquests països.
7. Els principis de coordinació, col·laboració i cooperació entre les administracions públiques, en el marc de les respectives competències, i també amb altres agències i organismes internacionals de solidaritat i cooperació.
8. El principi de liberalitat de les actuacions de cooperació que tinguin la consideració d'ajut oficial al desenvolupament, d'acord amb el que estableix l'article 1.4.
9. Els principis de control, seguiment i avaluació de les actuacions de cooperació al desenvolupament».

Article 7

Principi de coherència

«1. Els valors, les finalitats i els principis ordenadors continguts en aquesta Llei vinculen tota l'activitat de l'Administració de la Generalitat i també informen l'activitat dels ens locals de Catalunya en l'exercici de les competències que tenen legalment reconegudes.

2. Quan una actuació pública de l'Administració de la Generalitat no qualificable com de cooperació al desenvolupament pugui impactar significativament en un país en desenvolupament, el conseller o consellera competent en la matèria pot sol·licitar la deliberació i el dictamen, facultatiu i no vinculant, dels organismes a què fan referència els articles 22, 23 i 24.

3. Quan una actuació pública d'un ens local no qualificable com de cooperació al desenvolupament pugui impactar significativament en un país en desenvolupament, l'autoritat local pot sol·licitar la deliberació i el dictamen, facultatiu i no vinculant, dels organismes a què fan referència els articles 23 i 24».

Article 23. La Comissió de Coordinació amb els Ens Locals

«1. El Govern i els ens locals es coordinen i col·laboren i cooperen en l'execució de les activitats respectives de cooperació al desenvolupament, sens perjudici de l'autonomia respectiva.

2. Es crea la Comissió de Coordinació amb els Ens Locals amb la funció d'impulsar la informació i la comunicació, la col·laboració, la cooperació i l'assistència recíproca en l'execució de les actuacions de cooperació al desenvolupament de l'Administració de la Generalitat i dels ens locals.

3. Les administracions públiques han d'informar la Comissió de Coordinació amb els Ens Locals de les actuacions que duguin a terme en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament.

4. La Comissió de Coordinació amb els Ens Locals té funcions d'informació, de deliberació, de consulta i d'impuls de la col·laboració entre les administracions públiques. Sens perjudici d'altres funcions que es puguin establir per llei o per reglament, li correspon:

a) Conèixer el pla director i els plans anuals de la Generalitat, i també la programació dels ens locals en aquests àmbits, i emetre'n informe.

b) Promoure accions conjuntes per a la identificació, la formulació, l'execució, el finançament i l'avaluació de programes i projectes de cooperació al desenvolupament.

c) Promoure la creació d'una base de dades on consti sistematitzada la informació a què es refereix l'apartat 3.

d) Conèixer els informes de seguiment i d'avaluació dels plans i els programes anuals de les administracions públiques de Catalunya, i deliberar sobre aquests.

e) Totes les funcions conduents a impulsar la coordinació, la col·laboració i la cooperació voluntàries entre les administracions públiques catalanes en l'àmbit de la cooperació al desenvolupament.

5. La Comissió de Coordinació amb els Ens Locals té composició paritària, i hi participen representants dels departaments i els organismes de la Generalitat, dels ens territorials i locals designats per llurs entitats representatives, i del Fons Català de Cooperació al Desenvolupament. La Comissió és presidida pel conseller o consellera competent en matèria d'actuacions exteriors, que pot delegar en el director o directora general que correspongui.

6. La composició i el funcionament de la Comissió de Coordinació amb els Ens Locals s'han de regular per reglament, havent consultat prèviament els ens locals».

Article 24. El Consell de Cooperació al Desenvolupament

«El Consell de Cooperació al Desenvolupament és l'òrgan consultiu i de participació de la comunitat catalana per al desenvolupament en l'activitat de l'Administració de la Generalitat en aquest àmbit. És adscrit al departament competent en matèria d'actuacions exteriors mitjançant la direcció general corresponent.

El Consell de Cooperació al Desenvolupament és format per representants de l'Administració de la Generalitat i de les organitzacions no governamentals per al desenvolupament i altres institucions, entitats i personalitats rellevants reconegudes com a membres destacats de la comunitat catalana per al desenvolupament.

El Consell de Cooperació al Desenvolupament té les funcions següents:

- Emetre informe, amb caràcter previ i preceptiu, sobre els avantprojectes i altres disposicions generals de l'Administració de la Generalitat en aquest àmbit.
- Emetre informe, amb caràcter previ i preceptiu, sobre el pla director i els plans anuals de cooperació al desenvolupament.

- Conèixer els informes de seguiment dels plans anuals i les avaluacions del pla director i proposar, després de fer-ne l'estudi i la deliberació, les recomanacions oportunes.
- Fer arribar al Govern, per mitjà del conseller o consellera competent en matèria d'actuacions exteriors, les iniciatives i les propostes que consideri convenients per a la millora de les actuacions en aquest àmbit.
- Proposar, en funció de circumstàncies especials, la modificació dels plans anuals i, si escau, del pla director.
- Les altres funcions que li assigni el conseller o consellera competent en matèria d'actuacions exteriors o li siguin atorgades expressament per les lleis o els reglaments.

S'han d'establir per reglament la composició, l'organització i el funcionament del Consell de Cooperació al Desenvolupament, havent informat prèviament el Consell Assessor de Cooperació al Desenvolupament».

Capítol IV - Coordinació, col·laboració i cooperació de l'Administració de la Generalitat amb altres institucions

Article 25. Principi general

«1. L'Administració de la Generalitat, en l'àmbit de les seves competències, es relaciona amb els ens locals i amb les altres administracions i institucions públiques que actuen en la cooperació al desenvolupament a l'efecte de millorar l'eficàcia i l'eficiència dels programes i els projectes respectius.

2. L'Administració de la Generalitat, amb la finalitat a què es refereix l'apartat 1, pot establir protocols, convenis, concerts, plans i programes conjunts i altres formes de col·laboració i cooperació, i també participar en consorcis o en altres tipus d'entitats que resultin convenients per assolir els objectius comuns de cooperació al desenvolupament.

3. L'Administració de la Generalitat ha de posar a disposició dels ens locals i les altres administracions i institucions públiques interessades la informació necessària per facilitar la coordinació i impulsar la col·laboració i la cooperació al desenvolupament».

Capítol V - Foment de les iniciatives i les capacitats socials

Article 29. Principi general

«El compromís de Catalunya envers la cooperació al desenvolupament i la solidaritat internacional s'expressa en la voluntat política i en les actuacions del Govern i dels ens locals, i també en l'esforç fiscal i les contribucions voluntàries dels seus ciutadans i en les iniciatives impulsades des del seu teixit social i protagonitzades per les organitzacions no governamentals per al desenvolupament, les universitats i els centres educatius, les empreses i les associacions empresarials, els sindicats, els col·legis professionals, les esglésies i altres agents de la societat civil que impulsin i projectin arreu l'esperit solidari de Catalunya».

Article 33. Foment de la formació en matèria de cooperació al Desenvolupament

«1. L'Administració de la Generalitat ha de donar suport a les iniciatives dels ens locals i de les institucions i les entitats per a l'educació i la formació de professionals de la cooperació al desenvolupament, especialment de les que rebin reconeixement internacional. També ha de vetllar per la formació continuada dels cooperants en actiu.

2. L'Administració de la Generalitat, amb la finalitat a què es refereix l'apartat 1, pot establir convenis amb les universitats, les organitzacions no governamentals per al desenvolupament i entitats d'altre caràcter».

“ La connexió dels DDHH amb la pau és coherent amb el doble rol que l'autoritat local està destinada a exercir en l'era de la interdependència planetària: d'una banda, la satisfacció dels drets de la ciutadania al seu propi territori sense cap discriminació; d'altra banda, la promoció d'accions positives de pau “des del barri” fins a l'ONU. ”

**Prof. Marco Mascia, Centre de Drets
Humans, Universitat de Pàdua (Itàlia)**

3

CONCLUSIONS

Tot i que els ens locals no són subjectes de Dret internacional, el fet de formar part de l'estructura de l'Estat i, per tant, ser considerats Estat provoca que els governs locals puguin assumir certes responsabilitats en la protecció internacional dels Drets Humans. Aquesta responsabilitat depèn, d'una banda, dels compromisos internacionals que hagi decidit assumir l'Estat en qüestió, com en el nostre cas que és l'Estat espanyol; i, d'altra banda, de les normes internes de l'Estat i del repartiment competencial d'acord amb l'ordenament jurídic en qüestió.

En el cas que ens ocupa, s'ha detectat una tendència en determinats organismes internacionals, especialment de la mà del Congrés dels Ens Locals del Consell d'Europa i del Comitè Europeu de les Regions, **d'anar avançant, a poc a poc, cap a la consolidació de la para-diplomàcia més enllà del territori que ocupen ambdós ens.**

Al respecte, cal senyalar que si bé són vinculants en tant que són normes que estableixen pautes de conducta esperables, no són jurídicament obligatòries actualment. En aquest sentit, les normes *soft law* estableixen un dret futur, determinen la línia cap a on s'ha de dirigir el corpus normatiu, de manera que en un futur és possible que en un futur la protecció internacional dels DDHH per part dels ens locals sigui una norma obligatòria.

Però **aquest conjunt de normes ja legitimen i habiliten les autoritats locals per a dur a terme iniciatives polítiques dirigides a afavorir el respecte als Drets Humans en l'àmbit internacional**, en especial quan les vulneracions d'aquests drets puguin tenir alguna connexió directa o indirecta amb l'Estat espanyol, incloses les seves comunitats autònomes i els seus municipis.

“ La violació dels principis i de les normes contingudes en el dret internacional dels DDHH constitueix una violació flagrant de l'ordre jurídic internacional. El problema que tenim avui és com fer complir la llei internacional, és a dir, el de la seva efectivitat.”

Marco Mascia, Centre de Drets Humans, Univesitat de Pàdua (Itàlia)

